સયરે ચમન, ઉર્ફે બહારે ગુલશન.

દિબાચો.

નામીચા શાએરો અને કવિઓએ પોતાનાં કીમતી વખતનો ભોગ આપી, ગાયનનાં શોકીન અને સમજદાર લોકો માટે જે કાંઇ કીમતી ઝવેરાતનો જથ્થો જાહેરમાં લાવ્યા છે, તેનો સંગ્રહ કરવો મુનાસબ છે, ગાયનથી દીલ ખુશ થઇ મગજને રાહત મળે છે. આવાં ગાયનોનો જથ્થો ગુજરાતીમાં છપાય, તો તેથી શોકીન લોકો ગાયનનો લાભ લઇ શકે. એવા હેતુથી આ કિતાબ **સયરે ચમન** ઉર્ફે **બહારે ગુલશન**, છપાવી છે. એમાં ચાર ભાગ છે, પહેલા ભાગમાં ફકીરાની અને કવ્વાલી ગઝલો છે, અને બીજા ભાગમાં નાટકનાં ઉરદુ ગાયનો, અને ત્રીજા ભાગમાં નાટકનાં ગુજરાતી ગાયનો છે, અને ચોથા ભાગમાં ઠુમરી, દાદરા, કહેરવા, ભેરવી, ગરબીઓ વીગેરે પરચુરણ ગાયનો છે. એવી રીતે ચાર ભાગમાં જલસાઓમાં તથા નાટકોમાં ગવાતાં ઉમદા અને સુરીલાં ગાયનો છે. આ કિતાબમાં

ગાયનો એવા લેવામાં આવ્યા છે. કે જે શોકીનોને પસંદ પડયા વિના રહેશે નહીં. ગાયનોની બુકો આજ સુધી ઘણી બહાર પડી ચુકી છે, પરંતુ એમાં જે ગાયનનો સંગ્રહ છે, તેવો કોઇપણ બુકમાં જોવામાં આવતો નથી. કેટલીક બુકોમાં નકામાં અને રસ વિનાનાં ગાયનોથી ભરતી કરવામાં આવે છે, તેવાં ગાયનો આ બુકમાં દાખલ કરવામાં આવ્યા નથી, કારણકે એમાંના ગાયનો ખાસ ગાનારાઓની ફરમાસથી દાખલ કરવામાં આવ્યાં છે, અને ફકત ઇસલામી ભાઇઓજ આ બુકનો લાભ લઇ શકે એમ નથી, પરંતુ હીંદુ ભાઇઓ પણ એનો લાભ લઇ શકે, એવાં એમાં ગાયનો લીધાં છે.

આ કિતાબમાં ગાયનો પસંદ કરવામાં મને મુનશી મીર મોહંમદ હુસેન સાહેબ ડભોઇવાલા તરફથી મદદ મળી છે, માટે તેમનો આભાર માનું છું.

છેવટ વિનંતી કરવાની કે આ બુકમાં કોઇને ભુલ જણાય તો સુધારી લેશો, અને મને દરગુજર કરશો એવી ઉમેદ છે.

મુ. **બીલીમોરા.**
દેગડી સ્ટ્રીટ.

લી૦ દુઆગો.
મીર સૈયદઅલી કાદરી.

૭૮૬.

સયરે ચમન, ઉર્ફે બહારે ગુલશન.

ગઝલ—૧

હમ્દે બારે તઆલા.—૧.

કરૂં લા ઇલાસે મેં ઇબતીદા, તેરી શાન જલ્લ જલાલહુ.
નહીં કોઇ તેરે સીવા ખુદા, તેરી શાન જલ્લ જલાલહુ.
તેરા નામ સાહેબે જુદ હે, તેરા હર મકાંમેં વજુદ હે.
યે તેરી જમીં યે તેરા સમા, તેરી શાન જલ્લ જલાલહુ.
કહીં તુ રહીમો કરીમ હે. કહીં કેહરસે તેરે બીમ હે,
સભી કેહતેહેં તુઝે રબના, તેરી શાન જલ્લ જલાલહુ.
કહીં મયકશોંમેં તુ જા છુપા, કહીં આબીદોંમેં તુ જામીલા,
તુ કહાં કહાં હે મેરે ખુદા, તેરી શાન જલ્લ જલાલહુ.
તેરા શોર સાગીરો મુલમેં હે, તેરા ઝીક્ર ખુલ્લખુલો ગુલમેં હે.
હે તેરા ઝુહુર હરએક જા, તેરી શાન જલ્લ જલાલહુ.
તુને કુન કહા ફ યકુન હુવા, સરે બંદા તુજકો નીગું હુવા,
તેરે હુકમ લાગે હેં સબ બજા, તેરી શાન જલ્લ જલાલહુ.
તુને નહનો અકરબ બરમલા, કહા અપને બંદોસે અય ખુદા,
ભલા કોઇ તુઝસે હો કયા જુદા, તેરી શાન જલ્લ જલાલહુ.
સરે અજજ ઝુકાકે અબ, યેહ **હમીદ** કેહતા હે રોજો શબ,
નહીં કોઇ મેરા તેરે સીવા, તેરી શાન જલ્લ જલાલહુ.

ગઝલ—૨

હો દુરૂદ આપ પે મેઅરાજકે જાનેવાલે,
આનકી આનમેં શીર લોટકે આનેવાલે.
મુજ ગુનેહગારકી હે શરમો હયા તેરે હાથ,
મેરે મવલા મેરી બીગડીકે બનાનેવાલે.
જો તલબ મેંને કીયા મુજકો ઇનાયતસે દીયા,
તેરે કુરબાન મેરે નાજ ઉઠાનેવાલે.
ફીક્રસે રંજસે આફતસે બલાસે ગમસે,
આપ હેં ઉમ્મતે આસીકે બચાનેવાલે.
વાહરે જાતે મુકદ્દસકે હે ફખરે ઇસા;
હે ગુલામ આપકે મુરદોંકે જીલાનેવાલે.
નકશાયે રૂયે મુબારક ન ખીંચા પર ન ખીંચા,
મુ ત હૈયર રહે તસવીર બનાનેવાલે.
તેરી વોહ જાત હે યકતા કે સદા તીફલીમેં,
થે મલાયેક તેરે ઝુલેકે ઝુલાનેવાલે.

ગઝલ—૩

અરે વોહ હુસ્ને જેબાઇ, ખુદા જાને કહાં હે તુ.
શોહનશાહી દીલ આરાઇ, ખુદા જાને કહાં હે તુ.
તેરી ફુરકતમેં બેકલ હું મેં તેગે અબરૂકા ઘાયેલ હું.
કભી સુરત ન દીખલાઇ. ખુદા જાને કહાં હે તુ.
અલસતો કેહકે કેહલાયા, કહા કાલુ બલા સબને,

હુવા મખફીમેં હરજાઇ, ખુદા જાને કહાં હે તુ.
કહા હે નહને અકરબ યું, છુપા પરદેમેં અયસા કયુ.
બનાયા હમકો સવદાઇ, ખુદા જાને કહાં હે તુ.

ગઝલ-૪

એક ફકત મેંહી નહીં ચાહનેવાલા તેરા,
જીસને પયદા કીયા વોહભી તો હે શયદા તેરા.
હલકપે મેરે છુરી ફેરકે કાતીલને કહા.
અબતો દેખેંગે તડપનેકા તમાશા તેરા.
જખ્મપર મેરે નમક છીડકા બજાયે પાની.
અબતો ઠંડા હુવા કાતીલ યે કલેજા તેરા.
ઉમ્રભર સીજદેસે સરકો ન ઉઠાઉંગા કભી,
હાથ લગજાયે અગર નકશે કફે પા તેરા.
યેહ હે ઉમ્મીદ શબો રોજ દીલે **મીરઝાકા**,
નજએકે વક્ત જબાંપર રહે કલેમા તેરા.

ગઝલ-૫

તુરપર જલવા દીખાયા યારને,
મુસાકો બેખુદ બનાયા યારને.
સર દીયા સર મસ્ત અપને ઇસ્કમેં,
મજનુંકો બનબન ફીરાયા યારને.
યે કહા જીબ્રીલને લાકર મુરાદ,

ચલીયે યા હઝરત બુલાયા યારને.
ક્યા બડા રૂતબા મોહંમદકો મીલા,
રૂબરૂ અપને બુલાયા યારને.
બેકસાં હઝરત બીલાલકી ક્યા કહુ.
સેહરા બસેહરા ફીરાયા યારને.
શબકી બેતાબી લીખું ક્યા દોસ્તો,
ખાબમેં જલવા દીખાયા યારને.
પુતલા કરકે ખાકકા પરવરદીગાર,
રોશની દીલમેં લગાયા યારને.
શુક્ર કર કાઝી ખુદાકા રોજો શબ,
ખાજાકા બંદા બનાયા યારને.

ગઝલ–૬

કટી ગુનાહોંમેં ઉમ્ર સારી, ઇલાહી તોબા ઇલાહી તોબા,
મેં અબ્દે ખાકી તુ રબ્બે બારી, ઇલાહી તોબા ઇલાહી તોબા.
ગુનાહકી ગઠડી ધરી હે સરપર, કદમ ઉઠાઉં જમીંસે કયુંકર,
કડી હે મંજીલ યે બોજ ભારી, ઇલાહી તોબા ઇલાહી તોબા.
કબરકી સખતી ફીસારે મરકદ, ગુજર ફીરીસ્તોંકા પેહલી મંજીલ.
વોહ ઘર અકેલા વોહ કબ્ર અંધારી, ઇલાહી તોબા ઇલાહી તોબા.
મુસાફીરાં ઇસ સરાયે ફાનીમેં અયસે સોયે કે ફીર ન જાગે,
સીરહાને જાકે અજલ પુકારી, ઇલાહી તોબા ઇલાહી તોબા.
સલીસ ડુબા હુવા હે યારો, ગુનાહકે દરીયામેં સરસે પાતક,
યે સીરગીરાની યે શર્મ સારી, ઇલાહી તોબા ઇલાહી તોબા.

ગઝલ—૭

યે કયસે બાલ બીખરે હેં યે સુરત કયું બની ગમકી,
તુમ્હારે દુશ્મનોંકો કયા પડી હે મેરે માતમકી.
મઝા ઇસમેંહી આતા હે નમક છીડકો નમક છીડકો,
કસમ લેલો નહીં આદત મેરે જખમોંકો મરહમકી.
શીકાયત કીસસે કીજે હાયે કયા ઉલટા જમાના હે,
બરહાયા પ્યાર જબ હમને મોહબ્બત આપને કમકી.
ન મીલયેગા ન મીલયેગા કોઇ હમ મર ન જાઇંગે,
ખુદાકા શુક્ર હે પેહલે મોહબ્બત આપને કમકી,
ખુદા જાને તુમહેંભી રહમ આતા હે ગરીબોંપર.
પસે પરદાભી તો મોહલત નહીં મીલતી કોઇ દમકી,
કહાં જાના હે થમથમ કર ચલો અયસીભી કયા જલદી
ખુદા રખ્ખે તુમહી તુમ હો નઝર પડતી હે આલમકી.

ગઝલ—૮

હે બહારે બાગે દુન્યા ચંદ રોજ,
દેખલો ઇસકા તમાશા ચંદ રોજ.
અય મુસાફીર કુચકા સામાન કર,
ઇસ સરામેં હે બસેરા ચંદ રોજ.
દફ્ન કરકે કબ્રમેં બોલી કઝા,
અબ યહાં તુમ સોતે રેહના ચંદ રોજ.
હે જમીં એક મોજે દરીયા કોઇ દીન,

આસમાં હે ખુલખુલાસા ચંદ રોજ.
કયું સતાતે હો કીસીકો જુર્મકો,
ઝાલીમો ગે હૈં જમાના ચંદ રોજ.
પુછા લુકમાંસે જીયા તુ કીતને રોજ.
દસ્તે હસરત મલકે બોલા ચંદ રોજ,
ફીર કહાં અકબર કહાં તુમ દોસ્તો.
સાથ હે ઇસકા તુમ્હારા ચંદ રોજ,

ગઝલ--૯

કેહતા હે ખુદા દીલમેં ન ઘબરાયે મોહંમદ,
બખશુંગા ઉસીકો જીસે ફરમાયે મોહંમદ.
મુસાકે લીયે મેંને કોહે તુર બનાયા,
ઓર અરશે મોઅલ્લાપે રખી જાયે મોહંમદ.
બખશુંગા મેં એક એકકો બસ રોજે હશરમેં,
ઉમ્મતકે ગુનાહોંસે ન શરમાયે મોહંમદ.
દામનમેં છુપા લે મુઝે દામનમેં છુપાલે.
પરદા મેરે એબોંકા ન ખુલજાયે મોહંમદ,
જીબ્રીલ મોહંમદ હેં મેરે અર્શકે તારે.
પુરી ન કરૂં કયુંકર તમન્નાયે મોહંમદ,

ગઝલ--૧૦

યા ગમેરહે રસો યા હમસે મુલાકાત રહે,

જાન જાતી રહે કયા ગમ હેં મગર બાત રહે.
સરકે કટનેકા મુઝે ગમ નહીં પર ગમ હે ગે,
બાત વોહ કીજીયે જીસમેં કે મુલાકાત રહે.
નીંદ આંખોંમેં હે શરમાઇ હુઇ હે ચીતવન,
સચ બતાઓ કે મેરી જાન કહાં રાત રહે.
નજએકે વક્ત મુઝે છોડકે જાતે હો કહાં,
જીંદગી ભરતો મેરી જાન મેરે સાથ રહે.
જામ હાથોંમેં રહે તાકમેં ઇમાન રહે,
હાયે ઇસ ઇશ્કમેં હીંદુ ન મુસલમાન રહે.
બાગ જાનેકી જભી દીલમેં ખુશી હોવે ગફુર,
યારભી સાથ રહે મોસીમે બરસાત રહે.

ગઝલ—૧૧

હુસ્નસે શરમીંદા કરદું માહે તાબાં તો સહી,
આહસે ગરદુકા કરદું ચાક દામાં તો સહી.
ઉસ લબે નાજુકપે સુરખી પાનકી આને તો દો,
કોડી કોડીકો બીકે લાલે બદખશાં તો સહી.
ગબ્રો હીંદુ ઓર નસારા સબ હેં મેરે દામમેં,
સબકો અપને હાથસે કરદું મુસલમાં તો સહી.
તુ જો કાતીલ ખીંચકર આયાહે મેરે સરપે તેગ,
કુંદ કરદું મેં તેરી શમશીરે બુરરાં તો સહી.
મેં વોહ લેલા હું જો મુજકો દેખ લેવે એક નજર,
બને મજનુંકી તરેહ ખાકે બીયાબાં તો સહી.

ગઝલ—૧૨

ગુરૂરે હુસ્નસે સીના ઉભારે તનકે બેઠે હેં.
અનોખા હે શબાબ ઉનકા અનોખે બનકે બેઠે હેં,
જો અય બુત સામને તેરે રૂખે રૌશનકે બેઠે હેં..
ખુદા જાને હે કયા ઇસરાર કયું બુત બનકે બેઠે હેં,
પતા લગતા નહીં છલની કલેજા કરને વાલોંકા.
નહીં માલુમ દીલપર તીર કીસ ચીતવનકે બેઠે હેં,
વોહ હુસ્ને ચંદ રોજાકી બદોલત આદમી હોકર,
પરી રૂ માહ શીમાઇલ હુર તીલઅત બનકે બેઠે હેં.
દીખાને આયે હેં વોહ સોગકે પરદેમેં આરાઇશ.
મેરી બઝમે અજામેં કીસ કદર બનઠનકે બેઠે હેં.
કયામત તક **તજમ્મુલ** હમ ઉઠાયે ઉઠ નહીં સકતે,
નીહાયત ચેનસે ગોશેમેં અબ મદફનકે બેઠે હેં.

ગઝલ—૧૩

નહીં હે ખોફ મુજકો જાહીદ, મોહંમદી હું મોહંમદી હું,
ડરા ન દોજખસે હમકો વાએઝ, મોહંમદી હું મોહંમદી હું.
ગુનાહકે દરીયામેં ગર્ક હું પર, નહીં હે કુછ ડર તુફેલે હઝરત,
રહુંગા મેહશરમેં સબસે બરહકર, મોહંમદી હું મોહંમદી હું.
મેં ગૌસુલ આઝમકા એક ગદા હું, તુફેલે મૌલાકે અય અજીજો,
મેરે હેં રહબર શફીએ મેહશર, મોહંમદી હું મોહંમદી હું.
ઇશ્ક અયસા હમારે દીલપર, કે મરનેકે બાદભી છુટક

કહેગા મેરે લહદકા પથ્થર, મોહંમદી હું મોહંમદી હું,
મોહંમદ યાકુબ જરા ન ઘબરા, વસીલા તુજકો બહોત બડાહે.
નકીરેં આવેં તો કેહ ઝીડક કર, મોહંમદી હું મોહંમદી હુ.

ગઝલ—૧૪.

હસીનોંકા હરએક આલમમેં શોહરા હોહી જાતા હે,
તુમ્હેં જો દેખ લેતા હે વોહ શયદા હોહી જાતા હે.
નશેમેં લે લીયા એસા ખફા કયું હોતે હો સાહેબ,
ચલો મીલ બેઠો જાને દો કે અયસા હોહી જાતા હે.
મેરે કમબખ્ત ઇસ દીલકી અબસ ગે કયસી હાલત હે,
કલેજા મલતે મલતે દર્દ પયદા હોહી જાતા હે.
ખબર મરનેકી સુનકર હરઘડી હયરાન હોતે હેં,
જવાના મર્ગ મરનેકા અચંબા હોહી જાતા હે.
કભી દર્દે સર ઉનકો કભી મેંહદીકા હીલા હે,
હમારે ઘર ન આનેકા બહાના હોહી જાતા હે.
બચા ભી હે કહાં તેરી નઝરસે આજતક **અસગર**,
સુના હે રફ્તા રફ્તા દીલ દીવાના હોહી જાતા હે.

ગઝલ—૧૫.

તેરી ઉલફતકો અય ખાજા ન કયું દીલ કીમીયા જાને,
પ્યારા જબકે તુઝકો હઝરતે ખયરલવરા જાને.
દીલે બીમારકી મેરે ખબરલે જલ્દ અય ખાજા,

મસીહા તુહી મેરા હે મેરે દીલકી દવા જાને.
તમન્ના હે જો દીલકી કયા કહું અય ખાજએ આલમ,
તુમ્હારે માસીવા કયા કયા કોઇ મેરા મુદઆ જાને.
ગદાકો એક પલમેં તુ અગર ચાહે ગની કરદે.
તેરા દરબારે આલી હે યે રૂત્બા કોઇ કયા જાને.
કટી જડ કુફ્રકી હીંદુસ્તાનમેં આપકે આનેસે,
કોઇ કયા રૂતબએ આલી જહાંમેં આપકા જાને,
ન કયું રૂત્બેમેં આલા હો સીકંદર ઓર દારાસે,
તેરે દરબારે આલીકા જો અપનેકો ગદા જાને.
જહે કીસમત કીસી દીન ગુલશને અજમેરમેં ખાજા,
બુલાઇગે મુઝે **વાસીલ** ખુદા જાને ખુદા જાને.

ગઝલ—૧૬.

દરપે જીબ્રીલ નીગેહબાન બને બેઠે હેં,
આપ કૌનેનકે સુલતાન બને બેઠે હેં.
હશ્રકો પેશે ખુદા દેખો ખડી હે ઉમ્મત,
આપ કીસ શાનસે જીશાન બને બેઠે હેં.
જાનતે હેં કે હજારોંકો દબાયા હમને,
કયા વોહ ઇનસાન હેં નાદાન બને બેઠે હે.
કલ તો પયદા હુયે દુનીયા પે ખુદાકો ભુલે,
આજ મેહશરમેં પશેમાન બને બેઠે હેં.
હે યકીં ઉમ્મતે આસીકી શફાઅત હોગી,
અર્શપર આજ વોહ મેહમાન બને બેઠે હેં.

હે યે માલુમ કે હમ પેશે ખુદા જાયંગે,
કયસે ગાફીલ હૈં કે અનજાન બને બેઠે હેં.
મીમે અહમદકા મોઅમ્મા અલી અહમદ નખુલા,
અછ્છે અછ્છે યહાં હયરાન બને બેઠે હેં.

ગઝલ—૧૭

ગુલ ઉઠા અર્શપે લો ખત્મે પયબર આયા,
શોફ્તા જીસપે ખુદા હે વોહી દીલબર આયા,
દેખકર રૂયે મોહંમદકો મલાયેક બોલે,
જીસસે રોશન હે જહાં વોહ મહે અનવર આયા,
ચુમકર પાયે નબી અરશે ઉલા કેહને લગા,
ઔાજપર સલ્લે અલા અપના મુકદ્દર આયા,
કેહતે મુસા યે યેહી હઝરતે ઇસા દેખો,
જીસકે હમ સબ હેં સીપાહી વોહ યે અફસર આયા.
સયરે જન્નતકો ચલે આપતો રીઝવાં બોલા,
આઓ ઝીયારત કરો હુરો શહે સફદર આયા.
જીસકી ખુશબુસે મોઅત્તર હુવા બાગે આલમ,
આજ જન્નતમેં વોહી ખાસ ગુલે તર આયા.
અપની ઉમ્મતકો પીલાવેંગે જો સાગેર ભરભર,
આજ કૌસરપે વોહી માલીકે કૌસર આયા,
વાહ કયા ખુબ લીખા તુમને કસીદા ઉનસર,
ખત્મ ઉસપર હે કે જો રંગ બરાબર આયા.

ગઝલ—૧૮

એક તીર ફેંકતા જા બાંકી કમાન વાલે,
હો એક નઝર ઇધરભી ઓ આન બાન વાલે.
ઝુટોંકે યાર ઝુટે ઝુટા જહાન સારા,
તેરા હે ધ્યાન સચ્ચા ઓ સબકે ધ્યાન વાલે.
ખંજર ઉઠાકે તોલા ઓર તોલકે ન મારા,
મેં ઉસ અદાકે સદકે ઓ આન બાન વાલે.
કાબએમેં જાકે ઢુંઢું યા બુતકદેમેં જાકે,
ઢુંઢા હું લા મકાંમેં ઓ લા મકાન વાલે.
તેરે નગરમેં જાના ઓર દરદરકી ખાક છાના,
કુછતો પતા બતાદે ઓ બે નીશાન વાલે,
તહકીક હાલ તેરા કીસસે કહું મેં જાકે,
ચુપ હેં યકીન વાલે ગુમ હેં ગુમાન વાલે.

ગઝલ—૧૯

હમતો આશક હેં તેરે નાજ ઉઠાને વાલે,
તુમસે કમ દેખેહેં મહબુબ સતાને વાલે.
બંદ કર કયદે મોહબ્બતમેં ખબર લી ન મેરી,
દામમેં જીસકે ફસે દામ છુડાને વાલે.
કલ શબે વસ્લમેં કયા જલ્દ કટીથીં ઘડીયાં,
આજ કયા મરગયે ઘડીયાલ બજાને વાલે,

કલ જો રસ્તેમેં મુલાકાત હુઇ તો યે કહા,
કહાં જાતેહો તરેહદાર જલાને વાલે.
ગુજરી મુદ્દત કે મેરે સાથ ન મીલને આયે,
કયા હુયે યાર ગલે હમકો લગાને વાલે.
યું તો અવકાત ગુજરતી હે મજેદારીમેં,
ન મીલે ચેન મજેદાર દીખાને વાલે.
અબકે મીલનાહો **નઝીર** યારસે કેહદે જાકર.
કયા ભલા હમ ન રહે યાર બુલાને વાલે.

ગઝલ—૨૦

યા અલી જીસપે તેરે લુત્ફકા સાયા હોગા,
તખતે શાહીસે બુલંદ ઉસકા તો પાયા હોગા.
યા મોહંમદ હે તેરે સામને યુસુફ જરરા,
દસ્તે કુદરતને તેરા હુસ્ન બનાયા હોગા.
જીસને કૌનેનમેં સમઝાહે તુમ્હેં પુસ્તે પનાહ,
ઉસકો દારેનકી આફતસે બચાયા હોગા.
ચાહ યુસુફકી રહી હોગી ન યુસુફકી તલબ;
જીસકી આંખોમેં તેરા હુસ્ન સમાયા હોગા.
ખલ્કને જબકે ગીરાયા તુઝે દીલસે ઝામીન,
હઝરતે શાહને ઉલ્ફતસે ઉઠાયા હોગા.

ગઝલ—૨૧

અબતો જાઉંગી મદીનેકો મેં જોગન બનકર,
ઇશ્કે અહમદમેં ફીરૂંગી મેં બીરાગન બનકર.
ખાક હો સરપે મલી બાલ હોં સરકે બીખરે,
હાર હો આંસુઓંકા હાથમેં સુમરન બનકર.
જો મુયે કાબબા ગયે ઓર ન મદીને પહોંચે,
આગયે હીંદમેં કમબખ્ત વોહ પાપન બનકર.
અય સબા ગીર્દ મદીનેકી ઉડાકર લાદે,
મેરી ઇન આંખોંમેં પડજાયે વોહ અંજન બનકર,
મુજકો જાનેદે મદીનેમેં જો નીકલે અરમાં,
મોત ક્યું પીછે પડીહે મેરે બયરન બનકર.
સરતેદમ કામ ન આયા મેરે મેરા ખાવીંદ,
હાયે કુછભી ન લીયા મેંને સુહાગન બનકર,
હોકે સોબાર તસદ્દુક તેરે રોઝેપે નબી.
હાર ફુલોંકે ચડહાઉંગી મેં માલન બનકર,
મોંહકો આનચલસે ઢકે રોતી હું ગમમેં તેરે.
તેરી રહમત મેરા મોંહ પુંછદે દામન બનકર,
નકશ અહમદકા લીખું ખુને જીગરસે દીલબર,
કલ કયામતકો યે કામ આયેગા જોશન બનકર.

ગઝલ—૨૨

ઉજર આનેમેંભી હે પાસ બુલાતેભી નહીં.
બાએસે તરકે મુલાકાત બતાતેભી નહીં.
કયા એ પરદા હે કે ચીલમનસે લગે બેઠે હો,
સાફ છુપતેભી નહીં સામને આતેભી નહીં.
સર ઉઠાઓ તો સહી આંખ મીલાઓતો સહી.
કુછ નશેમેંભી નહીં નીંદકે માતેભી નહીં.
ગયેર મેહફીલમે તેરી આનેકી રૂસવાઇ સુને,
કોન બેઠા હે ઉસે લોગ ઉઠાતેભી નહીં.
જીનેસે તંગ હો અય દાગ તો કયું જીતે હો.
જાન પ્યારીભી નહીં જાનસે જાતેભી નહીં.

ગઝલ—૨૩

વોહ ઉઠા આજ નકાબે રૂખે જેબા દેખો,
દેખનેવાલે ચલો યારકા જલવા દેખો.
વોહી જલવા હે વોહી તુર તુમ્હેં યાદ નહો,
રબ્બે અરની ન કહો હઝરતે મુસા દેખો.
તુમ તો કેહતેથે તેરી શકલ ન દેખુંગા કભી.
આજ કયું મેરી તરફ આપને દેખા દેખો,
એક બોસેકે લીયે ઉજર હે અલ્લાહ અલ્લાહ.
જાન હમ દેતેહેં યે દીલ તો હમારા દેખો,
આંખસે કત્લ કીયા લબસે જીલાયે મુરદે.
શોઅબોદે બાજકા અદનાસા તમાશા દેખો

ગઝલ-૨૪

અય રશ્કે કમર દીલકો જલાના નહીં અછ્છા,
ઉલ્ફતકો બરહા કરકે ઘટાના નહીં અછ્છા.
આતીહે ચમનમેં મેરે ગુલરૂકી સવારી,
અય બાદે સબા ખાક ઉડાના નહીં અછ્છા.
હોજાયેગા સવદા મુઝે ઝુલ્ફેં ન સંવારો,
હુશીયારકો દીવાના બનાના નહીં અછ્છા.
મશહુર હે યે કોલ સુલેમાંકા જહાંમેં,
હરએકસે યું દીલકા લગાના નહીં અછ્છા.
સબ બંદા જની કરતે હેં રોતાહું મેં સાહેબ,
આશકકો સનમ અપને રૂલાના નહીં અછ્છા.
પચતાઓગે અય જાને જહાં હાથ મલોગે,
ઇસવક્ત મેરે પાસસે જાના નહીં અછ્છા.
સીખવાના યે મીસરા તુ મેરે સંગે લહદપર,
મોત અછ્છી હે પર દીલકા લગાના નહીં અછ્છા.
ઉલઝાકે મુઝે ઝુલ્ફમેં કયા પેચ દીયા હે,
બસ બનચુકે સવદાઇ બનાના નહીં અછ્છા.
મુનીસકી અભી આંખ ગુલીરતાંમેં લગી હે,
અય બુલબુલો યે શોર મચાના નહીં અછ્છા.

ગઝલ—૨૫

ગુજરહય દસ્તે ગુરબતમેં વતનસે હયસફર અપના,
તુહી વાલી હય અયસી એકસીમેં દાદગર અપના.
ન દૌલતકી તમન્ના હય, ન ખાહીશ હય હુકુમતકી,
યેહ ખાહીશ હય કે તેરી યાદમેં દીન હો બસર અપના,
તુઝીસે કામ હય અવ્વલ, તુઝીસે કામ આખીરકો.
ન કામ આયેગી દુનીઆ યેહ, નહોગા માલો જર અપના.
હમે તૌફીક દે દુનીયાકે સદમોંકે ઉઠાનેકી,
યેહી તાલીબ હેં તુઝસે હમ, યેહ મકસદ બાગ બર અપના.

ગઝલ—૨૬

અચ્છી સુરત કયા કરેં હમ, અચ્છી ખસલત ચાહીયે.
હો પરીરૂ કોઇ તો કયા, આદમીયત ચાહીયે.
બીન અહમકસે તો, નાબીનાભી આકિલ ખુબ હય.
ચશ્મકી બીનાઇ કયા. દિલમેં બસારત ચાહીયે.
જરકી લાલચસે ખુશામદ જો નફર બેહદ કરે,
અયસે બંદેપર સદા સાહેબકી લાઅનત ચાહીયે.
ખુબરૂ દુનિયામેં હસમેં દો, લછક એક લાખમેં.
અહમકો કદ્ર ઇનકી, યાકે ઉસકી ઇજજત ચાહીયે.
“ શૈનકે ” આલમ હય, આલમમેં ફકત મેરા અયાજ,
જીસસે જીનત તુમકો, કયા ઉસસે અદાવત ચાહીયે.

ગઝલ ૨૭

યા પંજતન બચાના જબ જાન તનસે નીકલે,
નીકલે તો યા મોહંમદ મેરે દહનસે નીકલે.
આવેગા મેરા પ્યારા બાજેગી દહનકી મોરલી,
જબ વોહ મેરા સાંવરીયા જોબનકે બનસે નીકલે.
મેરે મરીઝે દીલકી ઉમ્મીદ હે તો યે હે.
જાનું પે ઉસકે સરહો ઓર જાન તનસે નીકલે.
જબ જાનો ફસલે ગુલ હે કહીયો ગુલોંસે જાકર,
હમકો તો હોગયે હેં બરસોં ચમનસે નીકલે.
નીકલે જનાજા મેરા જબ યારકી ગલીસે,
તો કલમગે શહાદત સબકે દહનસે નીકલે.
કયા લાયાથા સીકંદર દુનીયાસે લેગયા કયા,
થે દોનોં હાથ ખાલી બાહેર કફનસે નીકલે.

ગઝલ-૨૮

દીલ લગા યારસે ઉસ દીલકા છુડાના મુસ્કીલ,
ઇશ્કકા જખ્મ લગા ઉસકા સીલાના મુશકીલ.
હુસ્ન હે દામે બલા ઝુલ્ફ હેં દો કાલે નાગ,
જીસકે તઈં નાગ ડસા ઉસકા જીલાના મુશકીલ.
આતશે ઇશ્કને બોહતોંકા કીયા ખાના ખરાબ,
આગ દરીયાકો લગી ઉસકા બુઝાના મુશકીલ.
યાદ કરનેકો લીયા હાથમેં મનકા મનકા,

દીલ ઉપર બોજ પડે મનકા ફીરાના મુશકીલ.
જો ઉમર યાદમેં ગુજરી સો ગનીમત સમજો,
સોગયા હશ્રમેં જો ઉસકા જગાના મુશકીલ.
રાઝે મખફી વલી ઝાહેર ન કીસીસે કરના,
હાથસે બાત ગંઇ ઉસકા ફીરાના મુશકીલ.

ગઝલ—૨૯

અહમદે મુરસલકે પ્યારે લે ખબર,
મુરજે જોહરકે સીતારે લે ખબર.
યા મોહિયોદદીન શાહે અવલીયા,
અય મેરે હકકે દુલારે લે ખબર.
શરબતે દીદાર તેરા ચાહીયે,
સાકીયે કૌસરકે પ્યારે લે ખબર.
અય મેરે ફરીયાદ રસ મુશકીલકુશાં.
દરપે તેરે આ પુકારે લે ખબર.
નાતવાં મહમુદશાહ બાસદ નીયાજ.
હર ઘડી તુજકો પુકારે લે ખબર.

ગઝલ—૩૦

મુનસફી દુનીયાસે સારી ઉઠગઇ,
અય ફુતો ઇમાનદારી ઉઠગઇ.
વાયે દુશમન હોગયા સારા જહાં,

હાયે રસમે ક્રોબ્તહાકી ઉઠગઇ.
રેહગયે લાખોં ક્લેબ્લ થ્રાબકર,
આંખ જીસ જાનીબ તુમહારી ઉઠગઇ,
જબ હુવા સીજદેમે ઉસ બુતકા ખ્યાલ
ખુદ બખુદ ગરદન હમારી ઉઠગઈ.
કીસસે રખીયે હાંગ ચશમે દોસતી,
ઉઠગઇ યારોંસે યારી ઉઠગઇ.

ગઝલ—૩૧

વોહ જો હમમેં તુમમેં કરાર થા, તુમ્હેં યાદ હો કે ન યાદ હો
વોહી વાઅદા યાને નીબાહકા, તુમ્હેં યાદ હો કે ન યાદ હો.
વોહજો લુત્ફ મુઝપે થા પેશતર, વોહ કરમ કે થા મેરે હાલપર.
મુઝે સબ હે યાદ જરા જરા. તુમ્હેં યાદ હો કે ન યાદ હો.
વોહ નગે ગીલે વોહ શીકાયતેં, વોહ મજે મજેકી હીકાયતેં.
વોહ હરએક બાતપર રૂઠના, તુમ્હેં યાદ હો કે ન યાદ હો.
કભી બેઠ સબમેં જો રૂબરૂ, તો ઇશારતોંમેં હે ગુફ્તગુ.
વોહ બયાને શોક હે બરમલા, તુમ્હેં યાદ હો કે ન યાદ હો,
કભી હમમેં તુમમેંભી ચાહથી, કભી હમસે તુમસે નીબાહથી.
કભી હમભી તુમભી થે આશના; તુમ્હેં યાદ હો કે ન યાદ હો.
જીસે આપ ગીનતેથે આશના, જીસે આપ કેહતેથે બેવફા,
મેં વોહી હું મોમીન મુબતીલા, તુમ્હેં યાદ હો કે ન યાદ હો.

ગેઝલ—૩૨

મોહબ્બત ગયેરસે મેરી છુડાદો યા રસુલુલ્લાહ.
મુઝે અપનાહી દીવાના બનાદો યા રસુલુલ્લાહ.
લગા તકીયે ગુનાહોંકે પડાં દીન રાત સોતાહું.
મુઝે ઇસ ખાબે ગફલતસે જગાદો યા રસુલુલ્લાહ.
પડાહુ કેઅરે દરીયામેં ભંવરમેં ખાતાહું ચક્કર,
કિનારે વસલકે મુઝકો લગાદો ય. રસુલુલ્લાહ.
અંધેરી કબ્રમેં મુઝકો અકેલા છોડ જાઇંગે,
વહાં હો ફઝલસે તેરે ઉજાલા ય. રસુલુલ્લાહ.
બડી કીસમત હમારી હે કે ઉમ્મતમે તુમ્હારી હે,
ભરોસા દીનો દુનીયામેં તુમ્હારા યા રસુલુલ્લાહ.
ખુદા મુઝકો મદીનેમેં જો લેજાવે તો બેહતર હે,
કે રૌઝા જાકે મેં દેખું તુમ્હારા ય. રસુલુલ્લાહ.
હુસેની પીર હે મેરા હે જીસકા મુલ્ક બયતુલ્લા,
મુસાફીર હુંમેં કાબાકા દીખાદો યા રસુલુલ્લાહ.

ગેઝલ—૩૩

ફીદાયે મુસતફ્રાં હોગા દીલે દીવાના તુરબતમેં,
બનેગા શમએરૂયે શાહકા પરવાનાં તુરબતમેં.
પસે મુરદન જો સહરાયે મદીના યાદ આયેગા;
ઉડાયેગા કફનકી ધજજીયાં દીવાના તુરબતમેં,
નકીરેન આકે દીખલાયેંગે જબ સુરત મોહંમદકી.

કરેંગા ફિસઘડી મેં સીજદએ શુકરાના તુરબતમેં,
તોસુનકર વોહ બર્શાકે દીલ રસુલે જીનનો આદમપર.
પરહેંગા ફિસઘડી સલવાત બેતાબાના તુરબતમેં.

ગઝલ—૩૪

ફુરકતમેં મુબતીલા હું ખાજા ઇધર તો દેખો,
વલ્લાહ તડપ રહાહું ખાજા ઇધર તો દેખો.
મુશકીલ કુશાઇ કીજે હાજત રવાઇ કીજે,
સો જાનસે ફીદાહું ખાજા ઇધર તો દેખો.
ખાજા મોઇને ચીશતી લીલ્લાહ બચાઓ કીશતી,
તુફાનમેં ફંસાહું ખાજા ઇધર તો દેખો.
અજમેરમેં બુલાલો રોઝા મુઝે દીખાદો,
ફુરકતમેં મરમીટા હું ખાજા ઇધરતો દેખો.
કહીયે મેરી ખતાભી સુનતે નહીં જરાભી,
હરદમ પુકારતાહું ખાજા ઇધરતો દેખો.
ચાહે બનાઓ મુજકો ચાહે બીગાડો મુજકો,
બરદા મેં હોચુકાહું ખાજા ઇધર તો દેખો.
જાયે **નિશાત** કીસ જા બીન તેરે મેરે આકા,
બેકસ હું બેનવા હું ખાજા ઇધર તો દેખો.

ગઝલ—૩૫

કરતી હે કત્લ મુજકો તેગે અદાયે ખાજા,
હે જાનો દીલ અસીરે ઝુલ્ફે દુતાયે ખાજા.
યે મેહરો માહ હુયેહેં શયદાયે રૂયે અનવર,
આલમમેં જીસકો દેખો વોહ હે ફીદાયે ખાજા.
મકસદકે મોતીયોંસે ભરતા હે ચર્ખ દામન.
આતાહે જોશપર જબ બહરે અતાયે ખાજા.
મેરી યેહી દુઆ હે દીન રાત તુજસે યા રબ,
મકસદ બરઆયે દીલકા મેરા બરાયે ખાજા.
ઇસકંદરો ફરીદું કે દરપે જાયેં કયું હમ,
કાફી હે આસતાને દોલત સરાયે ખાજા.
હો તુરકી તજલ્લી ઝાહેર કલામ બેશક.
ગર રૂયે પુર ઝીયાસે પરદા ઉઠાયે ખાજા,

ગઝલ—૩૬

દુનીયાસે જબ ઉઠાયે બિસતર ગુલામ તેરા,
યા રબ જબાંપે જારી ઉસદમ હો નામ તેરા.
બુત ખાને છાનમારે કાબોમેં ઢુંડ આયે,
દિલકે મકાંમેં પાયા અબ જાં મુકામ તેરા.
મસજીદકે દરપે કયુંકર હો પાસબાંકા પેહરા,
બેકેદ હે ઇલાહી દરબારે આમ તેરા.
જન્નત મીલે કે દોજખ દોનોં તરેહસે ખુશ હું,

મુખતાર તુ હે મેરા મેં હું ગુલામ તેરા.
કલેમા તેરા ન કયુંકર જારી હો શશ જહતમેં,
બજતા હે પંજ વકતા નૌબતમેં નામ તેરા.
રહમતકા મુસ્તહકભી તુઝસા નહીં હે અશારત,
હેં ગરકે બહરે ઇસ્યાં દફતર તમામ તેરા.

ગઝલ—૩૭

આવા કરો ઇશ્રરભી મેરી જાં કભી કભી.
નીકલેં હમારે દીલકેભી અરમાં કભી કભી,
પાલો ન ગેસુઓંકો યેહ કાલી બલાકે હેં.
હયરાં કરેંગે રોજ પરેશાં કભી કભી,
આનેમેં જાન આપકો ગર ઉજર હે યહાં.
ખત તો લીખા કરો મહેતાબાં કભી કભી.
પુછા શબે વીસાલ કે આઓગે યા નહીં.
કુછ સોંચ સોંચ કેહને લગે હાં કભી કભી,
યાદ આતીહે જીસ વક્ત મુઝે સુરયે યુસુફ.
પરદ લેતા હું મેં ખોલકે કુરઆં કભી કભી,

ગઝલ—૩૮

રાહત શબે ફીરાક ન પાઇ તમામ રાત,
પેહલુ થા ઓર દરદે જુદાઇ તમામ રાત.
કરતા ગીલા વીસાલમેં મેં દરદે ઇશ્કકા,

એક બાતભી તો યાદ ન આઇ તમામ રાત.
ઓસા જો લેટીયા તો વોહ શરમાયે ઇસકદર,
તો સુબ્હો ફીર ન આંખ લગાઇ તમામ રાત.
આફતમેં જાન શમએકી થી શામે વસ્લસે,
મેંને જલાઇ ઉસને બુઝાઇ તમામ રાત.
ઠેહરી ન ઉસ્કે હુસ્નકે આગે કીસી તરેહ,
ઉઠ ઉઠકે મેંને શમએ જલાઇ તમામ રાત.

ગઝલ—૩૯.

દીખાદો સુરતે જેબા મોહૈયોદદીન જીલાની,
તડપતાહે દીલે શયદા મોહૈયોદદીન જીલાની.
સીવા તેરે કહાંજાઉં દીલ અપના કીસસે બેહલાઉં,
શફીક અયસા કહાં પાઉં મોહૈયોદદીન જીલાની.
હબીબે કીબ્રીયા હો તુમ શહે હર દોસરા હો તુમ,
દીલોંકે મુદઆ હો તુમ મોહૈયોદદીન જીલાની.
ખુદાકે વાસતે આઓ તરહહુમ જલ્દ ફરમાઓ,
ખુદારા શીકલ દીખલાઓ મોહૈયોદદીન જીલાની.
મઝારે ફૈઝે જીલાની મુકર્રર કુત્બે રબ્બાની,
કરામતમેં હો લાસાની મોહૈયોદદીન જીલાની.

ગેઝલ—૪૦

મહબુબે ખુદા શહે જીન્નો બશર, યા સૈયેદના અબદુલ કાદીર,

અલતાફે કરમકી કીજે નઝર, યા સૈયેદેના અબદુલ કાદીર,
મેરી કીશતી ભંવરમેં આન પડી, યા ગૌસહે આપકી શાન બડી.
કરો પાર ભંવરસે કિનારે પર, યા સૈયેદેના અબદુલ કાદીર,
જો મેરે પયે આઝાર રહે, વોહ હમેશા જલીલો ખાર રહે.
દુશમન હોં મેરે સબ જોરા જબર, યા સૈયેદેના અબદુલ કાદીર.
તુમ બેશક હકકે પ્યારે હો, અહમદ વ અલીકે દુલારે હો,
મેં આપકો છોડકે જાઉં કીધર, યા સૈયેદેના અબદુલ કાદીર.
શીકલે મોહંમદ શાને અલી, મહબુબે ખુદા સરતાજે વલી,
મુશકીલમેં પડા હું લીજો ખબર, યા સૈયેદેના અબદુલ કાદીર.
બગદાદમેં મુજકો બુલા લેના, વોહ જમાલે ખુદારા દીખા દેના,
અબ હીંદમેં હોગા ન મેરા ગુજર, યા સૈયેદેના અબદુલ કાદીર,
મહમુદશાહ ગર તુ ચાહે ભલા. કર ગૌસકે નામકા વીર્દ સદા.
બેઠી દીલસે કહાકર આઠોં પહેર, યા સૈયેદેના અબદુલ કાદીર,

ગઝલ—૪૧

તુને પીતકા વાઅદા કરકે પીઆ મોસે પીત લગાના છોડદીયા.
વોહ મેહેરકી અખીયાં ફેર લીની હરદમકા આના છોડદીયા
જરા દરસ દીખાકે બોલ સજન, તોરે બોલપે વારૂં સબ તન મન,
તેરે ઇશ્કમેં ખોયા સારા જોબન, મેંને અપના બીગાના છોડદીયા.
ઇસ ચાહસે પેહલે નેહ લગા, ઓર મનકો મેરે ફેર લીયા,
અયસે બસે કીસ દેસમેં જા, જો ઇસ દેસકા આના છોડદીયા.
જાયેં એરી સખી અજમેરકો ચલ, જહાં અપને પીવાકા બાસા હે,
પીઆ બીના કુછ ભાવત ના, મેં દીલકા લગાના છોડદીયા.

ગઝલ—૪૨

નમાઝ કીસકી કહાંકા રોઝા અભીતો શુગલે શરાબમેં હું.
અદાહો કયુંકર ઇબાદતે હક પડા મેં હાલે ખરાબમેં હું,
કહીં નમાઝી કહીં શરાબી કહીં મેં હુંગા જોહદકા જાહેદ.
ખુદાકા ડર હે બુતોંકા ખટકા અજબ તરેહકે અઝાબમેં હું.
શરાબકા શુગ્લ હો રહા હે બગલમેં પાતા હું મેં કીસીકો.
મેં જાગતા હું યા સો રહા હું ખ્યાલમેં થાકે ખાબમેં હું,
ન છેડો જાહેદ જીયાદા મુજકો નહીં યે મોકા હે ગુફતગુકા.
સવાર જાતા હે વોહ શરાબી મેં હાઝીર ઉસકી રીકાબમેં હું,
કયામત આનેકા ડર હે કીસીકો નહીં તમન્ના હે જીંદગીકી.
હીસાબ કયા કોઇ લેગા મુઝસે બતાઓ મેં કીસ હીસાબમેં હું.

ગઝલ—૪૩

કહું કયા રૂતબયે વાલા મોઇનુદદીન ચીશતીકા
જીસે દેખા હે વોહ શયદા મોઇનુદદીન ચીશતીકા,
તુ રખ વીરદે જબાં હરદમ યે નામે પાકકો અય દીલ.
ચીરાગે મંઝીલે ઉકબા મોઇનુદદીન ચીશતીકા,
તમન્ના હે મલાયેકકો કે ચુમેં આનકર ચોખટ.
કુછ અયસાહી હે દરવાજા મોઇનુદદી ચીશતીકા,
ચલો અય તીશનેગાંને માઅરેફત સેરાબ હોં ચલકર,
રવાં હે ફેઝકા દરીયા મોઇનુદદીન ચીશતીકા.
નહીં ખાહીશ તેરી જન્નતકી અય રીઝવાં નહીં હસરત.

હમેં કાશી હે દરવાજા મોઇનુદદીન ચીશતીકા.
દર આયા ઇસમેં જો કોઇ રહા મહફુઝ દોજખસે,
દરે જન્નત હે દરવાજા મોઇનુદદીન ચીશતીકા.
ગુલામે ખાકેપા હું મેં ગુલામે ખાકેપા સાગેલ,
મોહીયોદદીન જીલાંકા મોઇનુદદીન ચીશતીકા.

ગઝલ—૪૪

રકમ કબ હો સીફત તેરી, મોઇનુદદીન અજમેરી.
વોહ આલી શાનહે તેરી, મોઇનુદદીન અજમેરી,
બયાં મેં કયા કરૂં તેરા, કહાં મકદુર હે મેરા.
વોહ જાતે લા મકાં તેરી, મોઇનુદદી અજમેરી,
જમાં વ આસમાં તેરા, મકાં વ લા મકાં તેરા.
અરશપર ધુમ હે તેરી, મોઇનુદદી અજમેરી,
તેરે દરીયાપે વહદતમેં, જહાજો બેડા કયું અટકે.
તુ કિશ્તી પારકર મેરી, મોઇનુદદીન અજમેરી,
તેરે દરબાર જો આવે. મુરાદેં દીલકી લે જાવે.
સખી સરકાર હે તેરી, મોઇનુદદીન અજમેરી,
તુહી હે પીર પીરોંકા, કુતુબ ઓર ગૌસ મીરોંકા.
હુકુમત હીંદ હે તેરી, મોઇનુદદીન અજમેરી,
ખતે હાજા હબીબુલ્લા, વ માતા ફેઝે હુબ્બુલ્લા.
લીખા પેશાનીપર તેરી મોઇનુદદીન અજમેરી,
તુ કુતબોદદીન ફરીદુદદીન રશીઉદદીન અલાઉદદીન.
યે શાને પંજતન તેરી, મોઇનુદદીન અજમેરી,

તુહી હાદી હીદાયતકા, તુહી વાલી વીલાયતકા.
ફકર મીરાસ હે તેરી. મોઈનુદ્દીન અજમેરી,
વસીલા તુ ગદાઓંકા, શેહનશાહ બાદશાહોંકા.
દુહાઇ ઘર બધર તેરી, મોઇનુદ્દીન અજમેરી,
તુ દીલજા શમ્સ કે મકસુદ, અલ્લાઉદ્દીન સાબેર જુદ,
હુઝુરીમેં રહું તેરી, મોઇનુદ્દીન અજમેરી.

ગઝલ—૪૫

વોહ કોન હે જો દીલસે તેરા મુબતીલા નહીં,
કીસકી જબાંપે યાર તેરા તઝકેરા નહીં.
આઓ ન આઓ પાસ ન બેઠો ન બેઠીયે,
હોના મગર ગરીબપે દીલસે ખફા નહીં.
આદમકો મત ખુદા કહો આદમ ખુદા નહીં,
લેકીન ખુદાકે નુરસે આદમ જુદા નહીં.
હમ જાનતે હેં હુસ્નકા તુમકો ગુરૂર હે,
તુમ જાનતે હેં મુઝસા કોઇ દુસરા નહીં.
કેહતા હે કીસ મુંહપે તુ હમકો દોજખી.
જાહેદ તેરા ખુદા હે હમારા ખુદા નહીં.
આજાર મેરા દેખકે કેહને લગે તબીબ,
બીમારે ઇશ્કકો કભી હોતી શીફા નહીં.
તનહા અઝીજ છોડજાયેગે મુઝકો કબ્રમેં.
બાદે ફના કીસીકા કોઇ આશના નહીં.
જોરો જફા લીખાથા હમારે નસીબમેં,

તકદીરસે ગીલા હે કીસીસે ગીલા નહીં.
કુચેમેં ઉસકે જાનેસે નાસેહ ન મનેઅ કર,
કયા જાને તુ કીસીસે તેરા દીલ લગા નહીં.

ગઝલ—૪૬

તુમહારે હુસ્નકી જબતક બહાર બાકી હે.
જો ચાહો ઝુલ્મ કરલો ઇખત્યાર બાકી હે,
ખુદાકે વાસતે સુરત દીખાદે ઓ ઝાલીમ.
લબોંપર દમ હે તેરા ઇંતેઝાર બાકી હે,
કીયા જો વસ્લસે ઇનકાર,તો ખુલગયા હમકો.
તુમહારે દીલમેં અભીતક ગુબાર બાકી હે,
શબે વીસાલમેં સાહેબ જરા ન ઘબરાઓ.
અભી તો આપસે બોસો કિનાર બાકી હે,
તુમહારી આંખોંસે સબિત હુવાહે ઓર બાકી.
શરાબે વસ્લકા અબતક ખુમાર બાકી હે.

ગઝલ—૪૭

તેરા સાની અગર કોઇ બશરે હોવે તો મેં જાનું.
બશર તો કયા વલે શમસો કમર હોવે તો મેં જાનું,
તુમ અપની ઝુલ્ફ નાગનકો મેરે મોંહસે મીલા દેખો.
અગર વોહ લાખભી કાટે અસર હોવે તો મેં જાનું.

નીકાલો રૂખસે ઝુલ્ફકો રહી શબ વસ્લકી થોડી,
તુમ અપની ઝુલ્ફકોં ખોલો સહર હોવે તો મેં જાનું.
જરા છુપકે રકીબોંસે મેરા આંખોંમેં આ બેઠો,
અગર કોઇ લાખબી ઢુંઢે ખબર હોવે તો મેં જાનું.
તેરે **વહશી** મીજાજકા મુઝે ડર હે મેરે પ્યારે,
અગર હમ જાનતક દેવેં કદર હોવે તો મેં જાનું.

ગઝલ - ૪૮

દરપર પડા રહુંગા ચાહે બોલો યા ન બોલો,
દેખા તુમ્હેં કરૂંગા ચાહે બોલો યા ન બોલો.
કુચા ગલી વ ઘર ઘર હે દેખ લેના તુમકો,
બદનામ તો કરૂંગા ચાહે બોલો યા ન બોલો.
ઘુરકીસે તુમ જો ચાહો દરવાજા છોડ જાઉં,
મરકર ભી ના હટુંગા ચાહે બોલો યા ન બોલો.
લાખોં સીતમ સહુંગા મેં ઇશ્કમેં તુમહારે,
શીકવા નહીં કરૂંગા ચાહે બોલો યા ન બોલો.
દીલ જાન ઓર ઇમાં તુમપર કરૂંગા કુરબાં,
વાઅદા વફા કરૂંગા ચાહે બોલો યા ન બોલો
કાઝી પેહનકે કફની સુરત બના ફકીરી.
દર દર સદા કરૂંગા ચાહે બોલો યા ન બોલો.

ગઝલ—૪૯

સખીરે મેં પીતમકો કયુંકર મનાઉં,
યે આતાહે જીમેં કે જોગન કહાઉં.
કુપાકર સનમ મુજકો અયસાહી દેખે,
તો લાઓ ભભુત અપને મોંહપર લગાઉં.
મનાઉં પીયાકો મેં કીસકીસ તરેહ અબ,
યે દરદે જીગર જા મેં કીસકો સુનાઉં.
પીઉ પીઉ કેહ સરકે બાલોંકો અપને,
ઉદાસન કહાઉં જટા મેં બનાઉં.
શીરું મેં નીડર હો ગલે ડાલ ઘંટા,
જહાં બેઠું દીલકી મેં ધુની જગાઉં.
નહીં કામ કુછ બગેર સાદીક કો ઉસબીન,
કે લે નામ અલગ દીલકો અપને રીઝાઉં.

ગઝલ—૫૦

મહબુબે ખુદા અર્શપે પહોંચા શબે મેઅરાજ.
કયા ખુલ ગયા હિમ્મતકા નસીબા શબે મેઅરાજ.
મહબુબ નઝર આયા જો તનહા શબે મેઅરાજ,
પરદેસે ખુદા ખુદ નીકલ આયા શબે મેઅરાજ.
હાસીલ યે હુવા આપકો રૂતબા શબે મેઅરાજ,
અલ્લાહકો ઇન આંખોંસે દેખા શબે મેઅરાજ.
રોશન યહ હે બયઝાસે કહેપા શબે મેઅરાજ,

ક્યા રૂયે નગીકા લીખ્ખું જલવા શબે મેઅરાજ.
ઇનસાનકી ક્યા જાન ફીરીશ્તેભી ન પહોંચે,
વહાં જાકે વોહ એક દમમેં ફીર આયા શબે મેઅરાજ.
કેહતેહું શફાઅત ઉસે અલ્લાહસે હરબાર,
થા બખશીશે ઊમ્મતકા તકાઝા શબે મેઅરાજ.
અય લુત્ફ જો મહબુબને ચાહા વોહી પાયા,
બાકી ન રહી કોઇ તમન્ના શબે મેઅરાજ.

ગઝલ—૫૧

દોસ્તીકા હો જમાનેમેં ભરોસા કીસપર,
તુ મુઝે છોડચલા અય દીલે શયદા કીસપર.
ફીતના પરદાજ દગાબાજ ફુસુંગર ઐયાર,
હાય અફસોસ દીલ આયાભી તો આયા કીસપર.
ઉસકી તસવીર જો યુસુફકે મુકાબીલ રખદું,
દેખીયે ગીરતેહેં ફીર અહલે તમાશા કીસપર,
જાનીબે ચર્ખ ઇશારેસે બતાયા ઉસને.
જબ કહા મેંને મેરા સબ્ર પડેગા કીસપર,
દીલ ચુરાયા જો મેરા આપ ભરી મેહફીલમેં.
ઓર કેહને હોકે હય શુબા તુમહારા કીસપર,
દાગ જાતેહેં તો મકતલમેં પર અવ્વલ સબસે,
દેખીયે વાર કરે વોહ સીતમ આરા કીસપર.

ગઝલ—પર

ન છેડો હમેં દીલ દુખાયે હુયે હે,
જુદાઇકે સદમેં ઉઠાયે હુયે હેં.
બુતોંને જલાયા હમેં શમએ સુરત,
ખુદાસે બસ અબ લો લગાયે હુયે હેં.
ભલા જુબ્હકે વક્ત તડપું મેં ક્યું કર,
વોહ જાનુંસે સીના દબાયે હુયે હેં.
શહીદોંકે લાશોંપે બોલા વોહ કાતીલ,
યે શબ ખુનમેં ક્યું નહાયે હુયે હેં.
હયા વસ્લમેંભી નહીં જાતી ઉનકી,
દુપટ્ટેસે મોંહકો છુપાયે હુયે હેં.
મુઝે કત્લ કરકેભી ચીતવન ન બદલી,
અભીતક વોહ તેવડી ચડાયે હુયે હેં.
કયામતમેં દીદારકા ક્યા યકીં હો,
અભીસે વોહ આંખેં ચડાયે હુયે હેં.
ન તકલીફ દે ઇસ કદર કબ્ર હમકો,
તેરે ઘરમેં મેહમાન આયે હુયે હે.
જો આજાયે મુશકીલ નઘબરાઓ રંગીન,
અલી બહરે ઇમદાદ આયે હુયે હેં.

ગઝલ—પ૩

સનમમેં નુર દેખા હે ખુદાકે નુરકે બદલે.

જુવા હે દાગે દીલ રોશન ચીરાગે તુરકે બદલે,
જો દેખેંગે તેરે હુસ્ને જહાંઆરાકો મેહશરમેં,
ખુદાસે લોગ માંગેંગે તુજહીકો હુરકે બદલે.
અનલહકકે ઇવઝ લબપર અનલ મહબુબ જારીહો.
ચડાયેં દારપર મુજકો અગર મનસુરકે બદલે.
પસે મુરદન અગર યારો મોયેસ્સર હો તો રખદેના,
કફનમેં ખાકે કુયે દીલ રૂબા કાફુરકે બદલે.
ખુદાયા ઇશ્કે બુતમેં ઇસ કદર સખ્તી ઉઠાઇ હે,
કે પેહલુમેં હે એક પથ્થર દીલે રંજુરકે બદલે.

ગઝલ—૫૪

કુછ નહીં દરકાર હે મુજકો નીશાની આપકી,
એક બોસા દીજીયે હો! મેહરબાની આપકી.
ક્યાં કરૂં તારીફ કીસ મોંહસે મેં જાની આપકી,
ખલ્કમેં હોગી ન લેકીન કોઇ સાની આપકી.
જબ સુનેરી બાલ દેખું હું કીસીકે ગુલબદન,
યાદ આ જાતી હે ફૌરન નવ જવાની આપકી.
બસ નહીં ભુલેંગે પ્યારી જબતક હે દમમેં દમ,
હર જગા કેહતે ફીરેંગે કહાની આપકી.
ક્યું બને હરજાઇ અબદુલ્લા બેકેભી રહો,
દી ખુદાને ચાંદસી તસ્વીર જાની આપકી.
મરહબા જોશે જુનું તસ્ખીર કેહતેહેં ધસે,
ખેંચ લાઇ ઉસકો આખીર જાં ફીશાની આપકી.

નાટકનાં ઉરદુ ગાયનો.

ભાગ, ૨ જો.

૫૫

કરમ કર મેરે હાલપર અય કરીમ,
તેરા નામ રહમાન હય ઓર રહીમ.—કરમ.
તુહી દોનોં આલમકા સુલતાન હય,
જહાંમેં નુમાંયાં તેરી શાન હય.—કરમ.
ફના હોનેવાલા હય સબ કારોબાર,
રહે નુર તેરા સદા આશકાર.—કરમ.
(ખુદાદાદ)

૫૬

ફરમાઓ શરમાઓ નહીં અબ હજરત સરવર હાં,
કોન હે વોહ તુમને જીસપર તનમન ડારે વાર—ફર.
ફંસકે દામે ઇશ્કમેં અબ છુટના હે દુશવાર,
ઘર છુટા દર છુટા હયરાન હો બનબન જાનસે.
હરદમ પુરગમ દીન રતીયાં—ફર.
જારવાલે આપથે કયું બને નહીં ફોગાર,
દુખ ઝેલે સુખ ઝેલે, હે જોર કીધર અબ શોર.
હે જીસપર બહડ બહડકર બતીયાં—ફર.
(ખુરશીદે જરનીગાર)

૫૭

મેરા ગમકા તરાના સુનીયે ફ્સિાના અય શહે જીશાં.
હય યે જમાના દુશ્મન પુરાના સુનીયે ફીસાના—અય.
આબીદ મેરા બાપ થા જંગલમેં હામાન,
મેહેર મેં યે ઉસકી લાડલી મેરા ભાઇ મુજફ્ફર જાન.
મેરી માં થી નાદીના દાના યગાના સુનીયે ફીસાના—અય.

(હામાન.)

૫૮

યારકે ઘર ચલ જાયે નીડર બતલાદે નગરીઆ.
જાનાકે ઘરકી ખબર બતલાદે.
સાથ જરા ચલકે ડગર બતલાદે,
દીલ મીલકે સંગ જાના, જહાંસે વોહ પાના.
પરીકો લેઆના, સફરપર બાંધે કમરીઆ.

(ખુરશીદે જરનીગાર.)

૫૯

ધુંએકી ગાડી ઉડાયે લીયે જાયે,
પેસેકા લોભી ફીરંગીઆરે બાબુ,
જાત નહીં દેખે જમાત નહીં દેખે, એકહીમેં સબકો
બીઠાય લીયે જાય—ધુંએકી.
હીંદુ મુસલમાન ભંગી ચમારસે, ટીકીટકે રૂપીયે
ગીનાય લીયે જાય.—ધુંએકી.
દીલ્લી શેહરસે ચલે જો મુસાફીર, મુંબઇ કલકત્તા
ભગાય લીયે જાય—ધુંએકી.

(ખુરશીદે જરનીગાર.)

૬૦

ગુસ્સા છોડો દીલ મત તોડો દીલબર પ્યારી ખાના લાવ,
હલવા મલીદા કલીઆ સાલન આલુ ગુઠ્યા ઓર પલાવ.
જર્દા શીરની ઓર મુતનજન અખની બીરઆની મંગવાવ,
કુલીયા આબી નાન પરાહા ફુલકે બાકરખાની પકાવ.
રોશ કુફ્તા ગુરદા કલેજી ભેજા કુરમાબી ખીલવાવ,
ઓજડી પચોની કબાબ સુમેસે પાયા શીરીંબી દીલવાવ.
લડડુ પેંડા બરફી જલેબી ગંગન ગાંઠીયાબી મંગવાવ,
દુધ દહી રબડી બાલાઇ પુરી કચોરીબી પકવાવ.
(દાગે હસરત.)

૬૧

પીલે શરાબ મજેદાર મેરે યાર—પીલે.
જાહીર દીલકો જોશમેં લાવે,
રંજ હટાવે હજાર મેરે યાર—પીલે.
દર્દ તમામકો ગર્દ કરત હે,
સરદમેં બહોત બહાર મેરે યાર—પીલે.
(સૌભાગ્ય સુંદરી.)

૬૨

મજા દેતે હેં ક્યા યાર, તેરે બાલ ઘુંઘરવાલે,
નીકલી મેરે દીલસે આહ. જાતાથા વોહ રશ્કે માહ.
દેખા દુશ્મનકે હમરાહ, દોનોં હાથ ગલેમેં ડાલે—
પેહલેથી મુજસે તકરાર—અબ તુ ક્યું કરતાહે પ્યાર.
અબ તેરી તરફસે યાર મેરે દીલમેં પડગયે છાલે,
તેરી ભવેં હય યા શમશીર-તેરી ચીતવન હય યા તીર,
હયેં આંખેં બુતે બેપીર, યા હય જહેર ભરે દો પ્યાલે.

કોઇ દમકા હું મેહમાન, એક નજર છંધરબી જાન,
તેરી આંખોંકે કુરબાન, ઓ મુંહ ફેરકે જાને વાલે.
(અસીરે હીર્સ.)

૬૩

મેં તો બાવરચીકી બેટી, મેરા બાપ દાદુમીયાં—મેં તો.
મોગરા મેરી માદર પ્યારી, નામ ચંબેલી મેરા.
કાલેખાંકી માઅશુક મેં હું. વોહ હય મેરા ચેરા—મેં તો.
કાલી કાલી સુરત મેરી, કાલેખાંકી સારી,
ગોરે મોંહકો આગ લગાઉં, કાલી મુઝકો પ્યારી—મેં તો.
લટક મટક કર ચલી બજારકો, હાથમેં લેકર ટોકરી,
નજર ભર કોઇ દેખો લોગો, બાવરચીકી છોકરી—મેં તો.
(હવાઇ મજલીસ)

૬૪

મન મયલ મીટે તન તેજ બડે, દે રંગ ભંગકા લોટા.
સો રોગ ટલે, સો સોગ જલે, કરે ભંગ અંગકો મોટા,
જબ તાર જમે, આજાર રમે, નવ હાથે બડેજી છોટા.
તન સાફ, મન સાફ, હો સાફ આદમી ખોટા—મન,
લે કંદ દુધમેં ઘોલા, તો ભાંગ બના અનમોલા.
કર પાર ભંગકા ગોલા, હરબાર બોલ બમભોલા,
ઉઠ ભોર નહાકે ગંગ, ચડા લે ભંગ, જમાલે રંગ.
નીરાલે ઢંગ, દીખાકે જંગી કુંડી સોટા—મન,
(હરીશ્ચંદ્ર)

૬૫

હો ન દીલારામ, તો કયા દીલકો આરામ.
દીલકો આરામ, ન તો જીનેસે કામ—હો,

આંખોંને કાતીલકે ખરંછી હય મારી.
મેં બનકે મતવારી. હું કાતીલ પર વારી,
હય જીસે એન્જારી લાચારી, લાચારી,-ક્યા દીલકો.

(હરીશ્ચંદ્ર)

૬૬

ખાવું મેં માવેકા મલીદા, ખાવું મેં મોતી ચુર લારવા-ખાવું
ખાવું મેં પુરી, બાસુદી વ ખસ્તા કચોરી.
ખાવું મેં શકરપાલા દો સેરા—ખાવું.
ખાવું મેં સીખરન, સુતરફેની, રેવરી, મલાઇ.
ખાવું મેં મથુરાજીકા પેરા—ખાવું,

(હરીશ્ચંદ્ર)

૬૭

ખેલો કુદો, ખેલો કુદો, આવ બાઇ ખેલો કુદો,
ગાવ નાચો, મસતી કરો, આવ જરા ખેલો કુદો-ખેલો.
૧—પડતે પડતે અંખી ફુટી,
૨—લીખતે લીખતે ઉંગલી દુટી.
૩—છોરો છોરો માથા કુટી,
આવ બાઇ ખેલો કુદો—ખેલો.
૪—આયે નહીં, ક, ખ, ગ, ઘ,
૫—ભાઇ નહીં, ચ, છ, જ, ઝ,
૬—દુર કરો સબ ત, થ, દ, ધ,
આવ બાઇ ખેલો કુદો—ખેલો.

(હરીશ્ચંદ્ર)

૬૮

કોઇ હાલ કહો જાકે, મેરી પરીકો સમજાકે—કોપ.
તેરી ખબર દે કઓન મુજે, ઓર લાવે કોન નીશાન,
તુઝે કહાં મેં પાઊં જાન, યેહીહે ધ્યાન, રહા હેરાન—કોઇ.
અય પંખ પંખેરૂ ઉડે ફીરે તુમ જગે જગે પર દુર,
કહીં નઝર પડી વોહ હુર, સરાસર નુર, જો હે મજબુર—કોઇ.
સુનો સુનો અય બનકે દરખ્તો, સુનો મેરી ફરીયાદ,
કહાં જમા ગેરા શમશાદ, કરો ઇમદાદ, મેં હું બરબાદ—કોઇ.
અય જમીન ફટજા, જરા તુ હટજા, નઝર પડે ઇસરાર,
કહાં છુપી હે વોહ દીલદાર, ગુલે બેખાર મેરી ગમખાર—કોઇ.
હવા સલામો પયામસે હે. જહાંમેં તેરા નામ,
જહાં મીલે વો ગુલઅંદામ, તુ દે પેગામ, યેહીહે કામ—કોઇ.

(ચત્રા બકાવલી.)

૬૯

ગેહ ઇંગલીશ બરાંડી શીરાજી અંગુરી,
ગેહ બીર તાસીર દાર.
મોહેયા હય પુરા મયખાના પયમાના
ઉડાના જમાના ખુમાર.
શેરી ખુશ ગવાર, બીસયાર મીકદાર,
તૈયાર ગેહ દેશી ગેહ રાસી ગેહ બાસી.
ગેહ મીઠી ગેહ કડવી દીખાતી બહાર,
બરાબર ગેહ હય વીરકી મોહુવેકી યાર.
વો જૌહર હય ઇસમેં કે જર હો નીસાર,
યે બન્દરકી માનીંદ તુમકો નચાયે.

હો પીતેહી ખર જીસકે મોંહમેં યેહ જાયે,
શીતાબી હો નાજીલ ખરાબી હજાર.
લાચાર અંજામકાર,
હાં શરાબી હે આલમમેં ખાર—
(દીલ ફરોશ.)

૭૦

પ્યાર મોહનીયા નીભાના હોગા.
ગમ જો હોગા ઉઠાના હોગા.
આશીકકો એસા તો શીરીં લબોંકા.
દેના હોગા દીલાના હોગા—પ્યારે.
ચરચે તો ઉલફતકે યેહી રહેંગે,
હમ નહોંગે જમાના હોગા—પ્યાર.
(દીલ ફરોશ)

૭૧

અયેશો ખુશીકા બઝમમેં તેરી સદા કીયામ હો,
શોહરા હો જાબજા તેરા ફેઝકી ધુમ ધામ હો—અયેશો.
દહેર હો તુઝપે પુરફીઝા મહેર હો તુઝસે પુરઝીયા,
દીલસે મુતી હુકમકા તેરે માહે તમામ હો—અયેશો,
હુકમ તેરા રવાં રહે ફેઝ તેરા દવાં રહે.
અયેશ યે જાવેદાં રહે ખર્ચ તેરા ગુલામ હો—અયેશો.
(દાગે હસરત)

૭૨

તુમ ન આંયે નગરીયા હમારીરે,
રહી સુની સેજરીયા હમારીરે-તુમ.

આંખેં દીખાકે તુમને મેરે દીલમેં રાહ કી,
સીનેકે પાર હોગઇ બરછી નીગાહકી.
તુમસે લડગઇ નજરીયા હમારી રે—તુમ,
જચતા નહીં હે હાય તુમ્હારી નીગાહમેં.
આંખોંકો અપની મેંને બીછાયા હય રાહમેં,
આઓ આઓ ડગરીયા હમારીરે—તુમ.
રખના ન તેગ કાંધેપર અય કીત્નાગર કહીં.
બલ ખા ન જાયે મુફ્તમેં નાજુક કમર કહીં.
માનો માનો સાંવરીયા હમારી રે—તુમ,
(દાગે હસરત)

૭૩

જબકે કલંદર બનબન ફીરકર બંદર લેકર આતે હેં,
તાલી બજાના નીસદીન પલછીન બંદરકો બતલાતે હેં.
તુને આકર કયું દીખાયે મોહ બંદરવાકે ખેલ–તુને,
ભોલે ભાલે મનકો નભાયે તોરા ખેલ,
ઇંનસાનોંને કયસા પાયા હેવાનોંકા મેલ—તુને.
(ચત્રા બકાવલી.)

૭૪

હય યેહ ઝુઠી દુનીયા મતલબી,
યેહ હય નાહમવાર કોન? દુનીયા મતલબી,
ઇસમેં ખટપટ સટપટ, ઝગરા ઝંઝટ, હર દબકો.
કાટ ફાંસ, જીસકા બદ હય અંજામ.
ઇસકે ફંદેમેં પરનેસે ખારી હય સબકી.

યારો સુનને હો, કયા ? ખારી હય સબકી.
યેહ ઐયારોંકી ઐયાર, યેહ મક્કારોંકી મક્કાર.
યેહ હય નાબીનજાર, કોન ? દુનીયા મનલબી.
(લયલો નહાર)

૭૫

કહીં દેખાજી યારો મેરા સનમ.
મેરા સનમ દીલજાની સનમ.
મેરે સનમકી યેહી નીશાની.
કાલી કાલી જુલકેં ઓર ગોરા બદન.
મેરે સનમકી યેહી નીશાની,
ગોંડકી ટોપી ઉડાતા પતંગ.
મેરે સનમકી યેહી નીશાની,
કમર ચીતેકી વ બાંકી ફબન.
(તાસીરે બાગ.)

૭૬

મેં તો બર જોબનમેં આઇ કરતી નાજ ઓર નખરા,
નામ મેરા ચંપા બેગમ, ગુલબીબી હે માદર.
નુર મીયાં હે બાપ મેરા, કરતી હું યે જાહેર.
આતાહે યે કોન; અરે હાં અય ઓ મેરી માજી.
જીસને મેરી નાક કાટીથી, વોહી હે યે પાજી,
દેખો ફરપે અબ ચલીત્તર કયસા હું મેં કરતી.
મીઠી મીઠી બાતેં કર કર સરપર ધુસકે ચડતી,
(તીલસમે સુલયમાન.)

૭૭

દીલદાર યાર છએલાસે નયના લગાઈંગે,
નયના લગાઈંગે સયના લગાઈંગે,
યાર મેરા આલા, જોબન મેરા બાલા.
સુરત મોરે સૈયાંકી મનકો ન ભાએરે,
બાત મોરી ભોલી ઉમર મેરી કચોંલી,
અબ આંખમાર ગબરૂસે સયના લગાઈંગે.

(ભુલ ભુલૈયાં)

૭૮

ગજરા બેચન વાલી નાદાન યે તેરા નખરા,
ફુલોંકી ડાલી હે તેરી નીરાલી આંખોંમેં હે કેસી લાલી.
કહીં લડગઇ, કહીં અરગઇ, યે તેરા નખરા,
ખુબ નીકાલા હે દેખા યે ભાલી, બાતોંમેં ભોલી ભાલી.
કહીં ડરગઇ, કહીં મરગઈ, યે તેરા નખરા,
નાજ દીખાદે જો અદા બતાદે, નેકોંમેં કેસે આવે.
આરી ચલરી, નહીં છલરી, યે તેરા નખરા,

(ચંદરાવલી)

૭૯

સારી પેસેકી બહાર, પેસેકા કારોબાર,
પેસેકા પ્યાર, પેસેસે યાર ગાર તાબેદાર.
ગર હો કોઇ ચમાર, યા હો કુમ્હાર,
પેસે હો ચાર. તો બેશુમાર કેહલાવે ઇજ્જતદાર.
પેસેકી સબકો ચાહ, મોહતાજ હો યા શાહ,
પેસા પેસા પેસેકી વાહ વા.

કોઇ પેસેકા મજદુર, ફૂંકે દે જાનજરૂર,
કહે ઉસકો ધુર સબ એકસુર, હોદુર, એ શઉર,
ધોબી હો યા હજજામ, પર હોજો પાસ દામ.
સબ ખાસો આમ, સોસો સલામ, ઝુક ઝુક કરેં મુદામ.
(અલીબાબા)

૮૦

બહાદુર જંગી સારે નંગી મયાન કરો શમશીર.
જવાન સંગી, હે ઉમંગી, રંગી આલમગીર.
બરછી ભાલા, ખંજર બછવા, ઢાલ કમાનો તીર,
માલ ખજાના જેવર ગેહના, રખના બા તવકીર.
સબ બંજારે હમને મારે, રાહે રવાં એ પીર,
દેવ બશરકો શેરે બબરકો, દમમેં ડાલે ચીર.
પારીસ લંડન, અરમન જરમન, મુલતાનો કશમીર,
ફીરતે હરદમ રૂસતમસે હમ, જંગલ હે જાગીર.
(અલીબાબા)

૮૧

બટવા ગુંથન દેરે મીજાજી બટવા ગુંથન દે,
આજ મોરી બાલીકા બાલા જોબનવા, બટવા ગુંથન દે,
ચીકનેમેં ચીકના પીપલકા પતવા ઉસ્સે ચીકના ઘી.
ઉસ્સે ચીકના પ્યારીકા જોબના, યારોંકા લલચાય જી—આજ.
નદી કીનારે પલંગ બીછાયા પાયા ડુલડુલ જાય,
કીસ પાપીકી નઝર લગી, મેરા પરદા ખુલખુલ જાય—આજ.
નદી કીનારે બગલા બેઠા, ચુન ચુન મછ્છી ખાય,
બડી મછ્છીકા કાંટા લગા, તલપ તલપ જી જાય.
(ઉદય ભાણુ)

૮૨

સનનન સોહે સાંવરીયા સામ,
પ્યારી પ્યારી નેનોંપે વારી વારી જાઉં—**સનનન.**
એકને ડારે પીયા મુખડેપે આંચલ, દુજે દીખાવે ઉગલીઆં રામ,
તીજે ભરે મોરી છતીયાંપે ચુટકી કયા જાદુ ડારા ગુજરીઆ સામ.
સનન.
નાક જમાવે મોરા જીયા લુભાવે, નયનોંકી ડારે પતંગીઆ રામ,
જાઓ હંઠાજી ન બહાઆં મરોરો, છોડો હમારી ડગરીઆ રામ.
(મુળરાજ સોલંકી.)

૮૩

જીસકા જાની જુદા હોજાવે,
ઉસકે આશકકો નીંદ નહીં આવે.
બારા જોબનવા પ્યારી સુરતીયાં,
દેખું તો જીયા લલચાવે; સો મોરી જાન=
ઉંચી અટારીયાં ચંદનકી બારીયાં,
ચડું તો જીયા ઘબરાવે; સો મેરી જાન=
ગહેરાસા કુવા પતાલ જલ પાની.
ભરૂં તો જીયા ઘબરાવે; સો મેરી જાન=
(ખુરશીદે જર ભિગાન)

૮૪

તુહે બોલી બોલી જાન, અંખીયોમેં રતીયાં જુ ા દેતી,
તેરી બલીહારી હુશીયારી દમામ.
સચ્ચે ભુલાદે ભાન, મેરી દીલે જાન—તુહે બોલી.
અરે ફતેહખાંજી બોલ, મારા બાપનો છે કોલ,

મારા વાલમજી લોલ, પ્યારા બોલ બોલ.
રંગીલા રસીયા તું છે મારો પ્રાણ,
વશ કીધી છે જાણ, મને મારી મોહ બાણ—તુહે બોલી.

૮૫

મોરી કામનીયાં તોરે ગોરે ગોરે ગાલ,
મોરી મોહનીયાં તોરે લંબે લંબે બાલ.
મદસે હું મેં મતવારી, મતવારી મોરી ચાલ,
કાંટા લગા પ્રેમકા મેં હો ગઇ બેહાલ-મોરી.
આંખેં તેરી મદભરી ડોરે પડે લાલ,
ઠુમક ઠુમક ચાલ ચલે. કમરીયાં જેસે બાલ-મોરી.

(રાગે હસરત.)

૮૬

સુનો મેરે યારો, યે છેલકા કેહના,
અકેલે રેહના, બડા મજેદાર—સુનો.
જંગલ હું જોર બચ્ચે, પાંમાલ હું અચ્છે અચ્છે,
હું લાલ ગેહ સચ્ચે સચ્ચે, શાદીકે યાર—સુનો.
જોરૂ લાકે, ઘર બનાકે. યાદ સબક કીયે તીન,
તેલ નહીં હે, નાન મંગાદો, લાવ લકરીયાં બીન
સુનો તુમ ઓર મજેદાર.
ચોરી કરો. કેદ ભરો, ચાહે મરો, ચાહે ગરો.
કુળબી કરો, જોરૂ કો પેસેકા પ્યાર—સુનો.

(નાઝાં.)

૮૭

૯૨૬ ખુરા જંગલ. કીસીસે દીલ ન લગાના,

છયલા તુ દીલકો સંભાલ, કીસીસે દીલ ન લગાના—ટેક.
મજનુંને ઉલફતમેં કયા ફલ ઉઠાયા, ફરહાદને મુફતમેં જી ગંવાયા,
વામીકકો અજરાને કયા કયા જલાયા, રાંઝેકો જીના વબાલ—કીસીસે.
એકતો ઉસકે ઘરપર જાના, દુજે અપના માલ ખોલાના,
તીજે અપની લાજ ગંવાના, ચોથે હુવે બેહાલ—કીસીસે.

(નાઝાં.)

૮૮

મારે પડે હમ પ્યારી ફૂબનકે,
પ્યારી ફૂબનકે નાઝુક જોબનકે.
ઇનકાર છોડો ઇકરાર જોડો,
દુલ્હા બનાઉં જાઉં વારી દુલહનકે—મારે.
મીસરી ખીલાદે શરબત પીલાદે,
બોસે દે ડાલ પ્યારી પ્યારે દહનકે—મારે.
દીલકા ગની હું ઘરકા ધની હું.
ગમજે દીખાઓ મોહે સારે જોબનકે—મારે.

(હામાન)

૮૯

નિસાર તેરે નખરે નાઝો અદાપર નીસાર,
ગોરે ગોરે ગાલોંકે બોસે દીલાદે, દીલકો હો મેરે કરાર.
પ્યારે પ્યારે હાથોંસે ગલે લગાલે,
તુઝકોભી કરલું મેં પ્યાર.
ઝાડુભી ખાઉં મચલતોભી ખાઉં, ખાઉં મેં જુતી પેંજાર.
હાથોંમેં ચુડીયાં નાકમેં નથની, પાઉં મેં મોતીકા હાર.

(અલાઉદ્દીન)

૯૦

સીપાઇ તેરી નાલીશ કરૂંગી પોલીસમેં.
તેં મેરા બટવા ચુરાયા એ પટવે—નાલીશ.
બટવા ચુરાયા અંગુઠી ચુરાઈ,
જોબન લુટાયા મુફતમેં, એ પટવે—નાલીશ.
(સુંદર વેણી.)

૯૧

હમ બડે સીપાઇકે લડકે,
મખ્ખી મારૂં પંખ ઉખાડું તોડું કચ્ચા સુત.
સો ગુસ્સેસે પપ્પડ તોડું મેંભી સીપાઇ રજપુત-ભલા હમ.
બડી દેરસે સોકર ઉઠે રસોઇ ખીર બનાય.
ગંગાકો સંગ લે ખુશીસે ભોજન પાય-ભલા હમ.
(કનક-તારા.)

૯૨

મજેદારી ગીલોરી ભરી લાલીયાં,
ચાતુર હું નાર કરૂં ન્યારા બયપાર.
મારે પાનોંમેં યાર ફંસે શેઠ શાહુકાર, એસા જાદુ ડારીઆં.
ખાઉં ખીલાઉં મેં બીડા બનાઉં,
બીડેમેં છપ્પન મસાલે મીલાઉં.
લોંગ ઇલાયચી ઓર છાલીયાં.
શક્કર બીચ આઇ હમ પાન બીડા લાઇ,
પકકી પકકી કલીયાં ગીલોરીયાં બનાઇ,
બડી મજાહ પાઇ જો રંગીલે કભી ખાઇ,
માનકો પાન હે જાનકો જાન હે.
લેલો લેલો આઓ આઓ ગીલોરીયાં,
ખાઓ ખાઓ હાં હાં રંગવાલીયાં,
(લયલા.)

૯૩

મોહે રેશમકી સાડી દીલાઓ—
સાડી દીલાવ ચોલી પહેનાવ, યે ધનીયા દુકાનીયાપે
મોહે લેજાવ.—
ગોટા કીનારી દેહલીસે મંગાદો.
લા દોગે ના મેં કુરબાન, હાંહાં મેરીજાન, એકવાર બોસા.
સાડી લાદો ચોલી લાદો ફીર બોસા માંગો,
ચલો મારકીટ આવ, પેહલે પયસે તો દીખલાવ
પાસ પાઇ નહીં ચાર, મારવાડી દે ઉધાર તો હો પ્યારકી
બહાર લાવ.
(બજમે ફાની)

૯૪

હાય દિલબર અબ આ, નાહક ના સતા,
રહમ જરા તો લા તુજપે હું ફીદા—હાય.
હાય જુદાઇ શાક હે ઓર રેહતા હું બેચેન,
કયું દીલ દીલબર છીનકર ફીર લાગે દુખદેન—હાય.
તાબ નહીં બેતાબ હું અબ હાય કરૂં મેં કયા.
તેરી ફુરકતને સનમ ચેન હે મેગ લીયા—હાય.
તેરી ચાહમેં ઘરબાર, બલકે સારાહી સંસાર,
અય યાર વફાદાર, મેંને છોડા લા તકરાર.
કર રહમ ઓ ગમખાર, મીલજા મુજસે આ દીલદાર(૨)-હાય.
(અજ મુનશી મીર મોહંમદ હુસેન)

૯૫

સબધર પાગલ સબધર પાગલ સબધર દીવાના,
અંદર પાગલ બાહેર પાગલ ચક્કરમેં આના.

નોકર પાગલ ચાકર પાગલ કીસકા ગમખાના—સબમેં.
યા ખુદા કયા હુવા ગઝબ, યા ખુદા પાગલહેં સબકે સબ.
કયા કરના મેરે અવલા, હેં પાગલ આલા અવલા.
હે ખુન હમારા ખોલા છુટા પીના ખાના,
આગ લગાઓ તુમ દર દર ફીરના હો માઅલુમ—સબમેં.

(ભુલ ભુલૈયાં)

૯૬

નૈયાં મેં લાગું ઓ ચાચા પીયારે મોરે,
ચીંતા હમારી બીસારે પીયારે મોરે.
ચમકે નસીબોંકે તારે પીયારે મોરે,
દેકે રૂપૈયા દુલારે પીયારે મોરે.
ચાચાને મુજકો બનાયા ગુલામ,
ચમન કરજો પીઅર જીગર નીડર મુદામ.

(અલાઉદ્દીન)

૯૭

ન ગુલ હોતો બાગે બુલબુલકો કયા લાલાજાર,
કય ગુલજાર ઉસકો ખબર, કોઇ જીસકા નહીં દીલદારરે—ન.
એકલ ચંચલ જીયા કલસે, સોહે નહીં સીંગાર,
કારી કટારી લગાય કિયારી જલાગેજી બાદે બહારરે—ન.
ચયન પરે નહીં, રયન કટે નહીં, નયન બહે જલધાર,
કહે ચમનકી કલીએ કલીમેં, ગુલ હો ગલેકા જો હારરે—ન.

(લયલો નહાર)

૯૮

આલમમેં હે ખુબી સારી પેસેકી,
બાબા માઇ બેટા જોરૂ પ્યારી પેસેકી.
ઇજ્જતખારી ઇજ્જતદારી પેસેકી,

જહાં દેખો વહાં મારામારી પેસેકી.
પેસે ખાના જયસે પાના દુખ ઉઠાના સુખ ઉઠાના,
સર કટાના જીસે જાના તબ હો આના પેસેકા.
કૈસી ખારી ઔ લાચારી ખીદમતગારી તાબેદારી,
સો મક્કારીસે કમાના પેસેકા.
અદના આલા બનીઆ લાલા ગોરા કાલા બચ્ચા બાલા.
દેખા ભાલા સબકો વાલા ઔ દીવાના પેસેકા.
છોટા મોટા સચ્ચા ખોટા સાલુ ગોટા થાલી લોટા,
કુંડી સોટા પીના ખાના પેસેકા.

(ખુરશીદે જરનીગાર)

૯૯

મોરી કદર ન જાની ગંવાર, તોરે ઘર ના રેહનેકી,
તુતો કહે મેરે ગાડી દો ઘોડે, તોરે ઘર કાની ગધેયાભી નાઈ.
તુતો કહે મોરે લાલ પલંગ હે, તોરે ઘર ટુટી ખટોલીયાભી નાઈ,
તુતો કહે મોરે શાલ દુશાલે, તોરે ઘર ફટી કમલીયાભી નાઈ.

(ખુરશીદે જરનીગાર)

૧૦૦

ગુન ભરી ધુન મોરી સુન પ્યારે,
સાગરે શરાબપર નજર ન એદીકર-ગુન.
જાનકે તુ અંજાન બને કયું. જાન ગય જાની કયું હારે,
શરાબ પીના નેક કરીના, સમજે હેં દાના સારે—ગુન.

(હામાન)

૧૦૧

કીયા કાતીલને દીલપર નીગાહોંકા વાર,
મોરી હાએ જાન જાયે પીયા પ્યારેને પ્રેમકી મારી કટાર.

ગાલમેં લાલી કાનમેં બાલી—સોહે સરપર દુપટા ગુલનાર,
મેરે જોબન પે લાખોં હમ છાબ બહાર.
કોન દેખે પીયા બીન નીખાર:
છયલ આવો મન લુભાવો જાઉં મય નીસાર.

:(સયદે હવસ.)

૧૦૨

જાવોજી જાવ કીસ નાદાનકો ફુસલાને આયે,
કીસકો બેહકાને આયે, કીસકો બેહલાને આયે.
બાતોંમેં લાને આયે, ધાતોંમેં પાને આયે—જાવોજી.
આગે ઉસ્તાદકે ઉસ્તાદી કરને આના કયસા.
ફીરતે હો ઘેરે ઘેરે કરતે હો હેરે ફેરે,
આતે હો મેરે ડેરે. જાતે હો બનકે ચેરે.
જા અય બન્દે, અયસે ફન્દે, ગોરખ ધંધે દેખે ચંદે,
કયા હમકો સીખલાને આયે——જાવોજી.

(ગોપીચંદ)

૧૦૩

તોરી છલબલ હે પ્યારી તોરી કલબલ હે ન્યારી,
કરો ઘાતેં ન મોસે સાંવરીયા જાન—
તેરી જુલફેં હેં કાલી તેરે ગાલોંપે લાલી,
તેરે નયનાકી લાગે કટારીયા જાન.
નયનોસે નયના મીલાઓ મેરી જાન,
એજી છોડોજી હાથ, કરો ઓરોસે ઘાત, નહીં હોગી યે બાત,
એજી વાહ વાહ વાહ વાહ વાહ વાહ વાહ વાહ વાહ.

(અસીરે હીસ)

૧૦૪

દેખો મેરે બાલે જોબનકી બહાર,
કયસી બની રંગીલી નુકીલી નાર.
પર દીલ ઉદાસ હુએ ના પૈસા પાસ હુએ,
શોહરસે હું મય બેજાર.
મેરે નાજુક બદન પર—ઔર ઇસ ફૅશન પર,
અયસે મુવેકો કરૂં મય નીસાર.
લું પેજાર મારૂં ચાર રોવે જાર જાર,
જબ નીકલે દીલકા ગુબાર.

(સયદે હવસ,)

૧૦૫

હાં બીબીજાન સુનીયે જરી, ધુન ગે મેરી ગુનકી ભરી,
સો બરસ ઇરાનમેં રેહઆઇ હું દીલ શાદ,
હે ખુવા મુગલાનીકી સબ બાત મુઝે યાદ
દાલ ન ખુરમ ભાત ન ખુરમ હલવા ખુરમ તર,
પીસતા વ બાદામ ખુરમ નાજ કુનમ બર,
દખ્ખન મધી રહુન આલી ખુમીલ ભાકર રોજ,
ભંડારયાલા નવરા કરૂન પુશકળ કયાલી મોજ.
એકસો વરસ ફરીને મેં જોઇ બધી ગુજરાત,
શીરા પુરી લાડવા ખાધા દાલ ને ટાઢા ભાત.
ગબ્બો અસલ ગબ્બે મોસન ગબ્બે ગપાટા,
વ ફેઅલે અસલ ફેઅલે મીનલ ફેઅલે બટાટા.
હીડાં અચો હીડાં અચો વીંજે કછડી આય ધાલ,
શેઠ ભેંડા ખીચડી શેકરીન ભેંડી માલ.

(અલાઉદ્દીન)

૧૦૬

લગી યે નયન મોરે સરમાન લગન યે છુરી લગીરે.
અચાનક ઘાયલ ભઇ નાદાન જીગરમેં છુરી લગીરે,
નીંદ નયનોકી ભગીરે. પેહરો અન જગીરે.
દોઉ દીન પેહલે ગતિ મોરે મનકી હાં—યે નથી,
મોરે બદનમેં કસક મદનકી હાં—યે નથી
જોબન હય બલવાન—લગન.
પતલી કમર ઇતની નથી યે નયન મતવાલે નથે,
હાં પાસ ઇન્કે કુન્દ છુરીયાંથી મગર ભાલે નથે,
યે રસ્સીયાંથી એ બડી જેહરી ન યે કાલે નથે.
પલકેં ભવેં જો કુછભી થે આફતકે પરકાલે નથે,
બને અબ ખાસ તીર કમાન—

(મીઠા જેહર)

૧૦૭

અમ્મા મુઝે અછછીસી ટોપી મંગાદે,
ટોપી મંગાદે ઘોડા દીલાદે, જોડા દીલાદે, સીલાદે.
ગાડીમેં લેડુંગા ઘોડેપે બેઠુંગા હાંકુંગા ક્ચક્ચ હુંહુંહું,
આહીસ્તા આહીસ્તા આહીસ્તા બસ થમ થમ થમ.
બંદુક લાદે ભાલા મંગાદે તીરો કમાન દીલાદે.
તોપોંકા છોડુંગા કીલેકા તોડુંગા, ગોલા ચલાઉંગા.
ધરરરર ધુડીમ,
ઝટપટ હો ઝટપટ હો ઝટપટ હો ફ્રપર ધુમ ધુસ.

(અસીરે હીર્સ)

૧૦૮

એક એક દીનમેં છે છે અંડે લેતી સેતી
મુરઘી ચુરાકે મય ઘર લાયા.
કો કો કો કો કો કો કો કો કો કો કો કરતી.
ચાંચ દબાકે ઘર લાયા મેં ચાંચ દબાકે ઘર લાયા.
ચલે સફરમેં કસકે લંગોટા હાથમેં લેકે કુંદી સોટા.
નિરમલ બંગકા પિતલ લોટા.

લાય તાજા માલ સાથ--અને ખુબ ખાત-વાહ વાહ,
બંદા ઘરમેં સોએગા મુરઘા હસકા રોએગા.
કુકરે કુક...............એક

(ચંદ્રાવલી)

૧૦૯

છોડદે અભીમાન માન અબતો મનવા મેરા—છોડ.
રાજપાટ સબ જુઠે જાનો, કયું તુમ હોત હેરાન,
ન્યારી પ્યારી નહીં હે તેરી, મત કરના ગુમાન, માન-અ.
જુઠી પ્રીત જગતકી દેખી, મત ભુલે નાદાન,
બાહીર રંગ રૂપકો દેખી, મત હોના ગુલતાન. તાન-અ.
ચલ જંગલમેં ભેખ ધરેંગે, તજી જગત તોફાન,
જગત સ્વપનસે જાગ્રત હોજા, ગુરૂસે લેના જ્ઞાન, જ્ઞાન-અ.

(ભતૃહરી)

નાટકનાં ગુજરાતી ગાયનો.

ભાગ ૩ જો.

૧૧૦

મને સહાય કરશે મોરારીરે, વારે ચડશે ગોવરધન ધારી,
અહલ્યા ઉગારી, મીરાંબાઇ તારી, એની ચીંતા કરીશ નહીં.
મારી-મને.
માંજારી બચ્ચાંને બલતાં ઉગારી મોક્ષ દીધો ગજેન્દ્ર તારો.
દ્રૌપદીનાં ચીર પુર્યાં થાશે તે સહાયકારી —મને.
(વિક્રમ ચરિત્ર)

૧૧૧

ચાલો સાહેલી (૨) ભુવનેશ્વરીનાં સૌ મળીને દરશન કરીએ.
દુખ હરનારી, સુખ કરનારી, મુરતી માની અંતર ધરીએ,
ભાવ ધરી જે પુજન કરીએ તો ભવ સીંધુથી તરીએ.
ચુવા ચંદન કુમ કુમ કેસર, અરચન કરીને મન ઠરીએ,
અબીલ ગુલાલ ને પુષ્પ માલથી માને વધાવા મંદીર.
ભરીએ—ચાલો.
(સૌભાગ્ય સુંદરી)

૧૧૨

અરે શું અભિમાને અકડાય હાલે નીર ઢળી જશેરે,
ખરે જેમ કાચી માટી કુંભ પલકમાં ગળી જશેરે.
પલકમાં ગળી જશેરે ભુમીમાં મળી જશેરે.

અલ્પ જીવનને અલ્પ જોબન મદ સ્વપ્ના સમઝતી,
ગર્ભ ભંગ થઇ થયા રાજવી રાવણ જતી.
ટકશે નહીં તારૂં તાન તોર તુંજ ટળી જશેરે,
થયો કંસ ગ્રવીસ્ટ તો ઝટ કૃષ્ણે કીધો ખોંખારો.
ઇંદુ અહંકારી થયો તા શ્રાપ લોહ લાગ્યો છરો,
ઇંદ્ર અભિમાન તોડવા ગોવીંદે ગીરીવર ધારીયો.
રત્નાગર જળ ખારો કરી અહંકારને ઉતારીયો,
(પવિત્ર લક્ષ્મી)

૧૧૩

સ્વામી મળવાની લ્હાણ, ચહાય આ પ્રાણુરે ? સ્વામી.
તુજ આધારે જીવનદોરી કરો શું વખાણુ ! સ્વયંવર લાણ,
તારે હાથ પ્રાણુ, લેજો મારા પ્રાણુ, પ્રાણ પ્રાણ પ્રાણુ–સ્વામી,
હવે ચાલો, બહુ ગાલો, વખત ટાળો, જરી બાલો.
કોક પકડે, બાજી બગડે ! થશે હાણુ સૌ ટાલો—સ્વામી,
(કળાવતી)

૧૧૪

ધીમા ધીમા ચાલોને મારા પ્રાં......ણુ રે,
પગ નાજુક તમારા આ મચકાઇ જશે.
કમર લચકાઇ જશે, ઓ સુજાણ......રે–ધીમા,
નાજુક વેલી ફુલ સમી, કોમળ આ તુજ કાય.
ધડકે છાતી શ્વાસથી એ અંચળથી ઓળખાય,
પરસેવાના બીંદુ આ બાઝયા મુખે.
મુખ રાતું થયું થાક અતી દુખે,
આ છાતી પરે લો વિસામો સુખે.
ઓ સુજાણુ......રે–ધીમા ધીમા.
(સૌભાગ્ય સુંદરી)

૧૧૫

સૈયર શ્યામ સુલક્ષણા પાસે જબરી જાદુગરી જાદુગરી,
મોહજાળમાં મુજને નાંખી, કામણ દુમણ કરી દુમણ કરી.
પ્રીતમનાં પગલાનાં પડઘા પળ પળ મુજને વાગે,
લહું વહું પણ રહીઆળાથી મળવાને રઢ લાગે-જબરી.
મારા સમ જો મોહન મારા, હૈયા કેરો હાર,
પ્રાણથકી પ્રીતમજી પ્યારો અંતરનો આધાર.
ફાંકડીળાનું કમળ વદન તે મદનજી મોહજાળ,
જોતામાં જુવડીનો જીવડો જીતી લે જગપાળ.
ભ્રગુટી એની ભાન ભુલાવે મોહ ભરેલી મોટી,
મોહનવરની મનહર મુરતી ચીતડા માંહે ચોટી.
(નર્મદા)

૧૧૬

ડરમાં તું દીલ સાથ છોકરા ડરમાં તું દીલ સાથ.
તુંને કોઇ ન મારે લાત—છોકરા,
તુંને સંભાળુ પ્રીતીથી પાળું. ચાલ તુંને મારો મેહેલ દેખાડું.
ઘરેણાં વસ્ત્ર સારા કાઢું, ચાલ તું જો મેહેલનાં ચીત્રો,
રમકડાં રૂડાં ન્યારા વિચીત્રો, ચાલ્યો આવ, બીમાં, ચાલ હું,
બેળી લઉં, મારે કેવાં છે કંકણ હાથ, જો જે મારે કેવા કંકણ
હાથ-છોકરા.
તમે માયાળુ દીલ દયાળુ, સૌના કહ્યા વિના હું નહીં આવું.
માત પિતા તમ ભ્રાત કોપાવું, વિપયાજી હું સત્ય કહાવું.
ના, ના, નહીં હું તો ત્યાં નહીં આવું, મને ના વળગો,
જાઓ તમારે મારૂં શું કામ છે. તમે મુકો મારો હાથ કહું-છો.
(ચંદ્રહાસ.)

૧૧૭

જુઓ જુઓ કુજેતી આ કુકડ તણી,
પડયા એકેક પર ચકચુર બની—જુઓ.
હાર હીરાનાંરે માળ સુંવાળી.
ઝાંઝર ઝુમણુ મોતીની વાળી.
ભોળવું આપીકું નામ આમ ભણી ગણી,
ચોખા છડયા પણ થઇ ગઇ કણી-જુઓ,
સદાચારી જગતમાં મુગટ મણી.
દુરાચારીથી બેશ એક મુળાપણી-જુઓ,
(નર્મદા)

૧૧૮

હું છું દરબારી મોટોરે ત્યાં વાળું ગરબડ ગોટો,
મહારાજા તો હસી બોલાવે કરે બધા સલામ.
ખુશામદીથી હું સઘળાને ગાંડા ગણું ગુલામ-હું છું.
પૂછી ગાછી વાત કરે છે, ભારે મારૂં નામ,
વચ્ચો વચ જઇને હું બેસું જાણે કાલો કાન-હું છું.
રાજકાજની કુશળતાથી થયો નાતમાં શાહ,
હું તું રાજારાણી થશું હવે વાહ વાહરે વાહ-હું છું.

૧૧૯

કહું વાત હું વીગતે વિચાર, વનીતા વખત વધુ ન લગાડ.
કર ધરીને કર વર પ્યાર, વનીતા વખત વધુ ન લગાડ,
રંગે રમાડું, સંગે જમાડું, પ્રીતી ચખાડું, રીતી દેખાડું.
રસમાં ડુબાવું નાર,——વનીતા.
વિધ વિધ સાડી પહેરાવું દાડી,

કમખો ને ચોળી ને ચણીયો ને સાડી.
ખવરાવું પકવાન, થા તુંતો જાડી,
પગમાં બે જોડા ને છતરી લે કાલી.
ચડવાને ગાડી ને ફરવાને વાડી.
હું તારો લાડો ને તું મારી લાડી,
હું તારો પાડો ને તું મારી પાડી,
મીઠા મીઠા મેવા ને જોઇ જોઇને લેવા.
લેહરાજીના વીવાહ, નહીં ખાવા કે પીવા.
તું ચાલ ને થા તૈયાર——વનીતા,

(મદન વસંત)

૧૨૦

મહારી વાહલી તાડી તાડી, તારી લુટાઇ ગઇ સે વાડી.
રે કેમ હારૂં તુંને થાએ, જેણે ખાધી તારી ચાડી—માહારી.
આગળ હું માતેલ હતો ને બીખલી કેવી જાડી,
આજે દુબલાં જાણે માછી, કહાડયું કાપી વાડી—માહારી.
બે પૈહે હું બાડું લેતો, તાડી કેવી ઘાડી,
પેટ ભરી પીતરાઇ જતાં, છોડો ઠેયાં લાડી—માહારી.
તેનું આજે અરધું પોળીયું, ચકચકતું લે કહાડી,
તે પણ પાણી ભેળેલી, જાણે હોમાવે ખાડી—માહારી.
મહેનતનો પૈહો ગરીબનો, લુંટે ઝુંડો ઝાડી,
કોણ હાંભરે આ રૂદન અમારૂં, મરીએ બુમો પાડી—માહારી.

૧૨૧

આખી આલમને ઠગનારી જાણો નીચ જાતી નારી.
લટકે ચટકે કામણગારી, નાંખે ભલા ભલાને મારી,
રડતી મરમમાં હસતી ભરમમાં,
એક ટકાનું જોબન આપી, ભવહીરો હરનારી-આખી,
આખી આલમ મનહર નારી, માનો મોહીની એ નારી.
લટકે અટકે મનડું ઠારી, નાંખે પ્રાણ પણ ઓવારી,
સુખમાં વિલાસે, દુખમાં દિલાસે.
તુચ્છ ટકાનું જોબન જગમાં, ઇંદ્રિપુરી કરનારી-આખી,

(વીજ્યા વીજય)

૧૨૨

એ ..માથે મટુકી લઇ જાઉં,
પ્યારા લેહેરી લાલાને દુધલડાં પાઉં-એ.
હું ગોવાલણ નાની નારી,
પ્યારો મારો છે વિહારી.
રંગે રમાડી રીઝાઉં—પ્યારા—એ,

(વિક્રમ ચરિત્ર)

૧૨૩

કોઇ દુધ લીઓ દીલ રંગી,
શોખીલા શાણા ઉમંગી. હાં-કોઇ.
કેફી પીએ કસુંબલો, ગાંજો પીએ અબુધ,
દારૂ દીવાના પીએ, દાના પીએ દુધ—હાં—કોઇ.
એક અમીરસ દેવનો, બીજો રસ છે પ્રેમ,
ત્રીજો રસ ગોરસ ભલો, પીએ કાયા હેમ-હાં-કોઇ.

ગોરી ગરવી ગાયનાં. ગોરાં મારાં દુધ,
હું પણ ગોરી ગોરડી, ગોરૂં દીલ છે શુદ્ધ-હાં—કોઇ.
હેમ કટોરે હાથમાં માંહી અમૃતસાર,
ચતુર હોય તે ચિંતવે, ગુણ સમજે ન ગમાર-હાં—કોઇ.
(વિક્રમ ચરિત્ર)

૧૨૪

મુંતો મારવાડરો બણીઓરે, મુંબઇ શહેરમેં આયો.
મારવાડસે નીકલ્યો જબતો પાંઉમે નહીંથો જુતો,
ઘાસલેટરી ફેરી ફરીને પાંજરાપોલમેં સુતો—મુંતો.
બ્યાજ વટેરો ધંધો કરીને પૈસા પાંચ કમાયો,
અરધી અરધી જમે કરીને લાડીજીને લાયો—મુંતો.
(કનક તારા.)

૧૨૫

કંઇ ચેટક લગાડી રસીલી,
કર્યો ઘેલો મને તેં છબીલી-કંઇ.
કાળજડું કોરી તે ચિતડું ચોરી,
કેદી બનાવ્યો રંગીલી—કર્યો.
દાદ ન લે તું દવાએ ન દે તું.
ટવળાવે કાં તું હઠીલી--કર્યો,
(કુંદ બાળા)

૧૨૬

શું બાઇ કરમાવો કોમળ ગુલાબી આ ફુલ,
યૌવન નવ રંગેથી કાંઇ ખીલતું ટપકે શી લાલી અમૃત-શુ.
રંગનો રસીલો વેલો આવીને મળશે, ફીકું પાડો શાને નુર-શું,
ધીરાં નયનોથી નયનો મીલાવી ખીલવશે પ્યારૂં આ ગુલ-શું.
(કળાવતી)

૧૨૭

સૌ પઇસાનો બહાર, પઇસાનો કારોભાર,
પઇસાનો પ્યાર, પઇસાથી યાર, પઇસે સઉ તાબેદાર.
ગમાર હોય ચમાર, બુબઅબી બેશુમાર,
પણ પઈસા ચાર, જો ગાંઠે યાર, તો કેહશે ઇજ્જતદાર.
પઇસાપર સૌનો ચાહ ફકીર હો યા શાહ,
પઇસા પઇસા પઇસાની વાહ વાહ !
હોય ખાનદાની અગર મગર તે જર વગર.
છે સરબસર તે બેકસર નફરથી ન બેહતર,
હોય ધોબી કે હજામ પણ પાસે હોય જો દામ,
તે બેલગામને ખાસો આમ સો સો કરે સલામ.

(ગામરેની ગોરી)

૧૨૮

સાહેલી, નવ શરમાઇએ,
રસ પાઇએ વળી પીએ, પીને પ્રીતમ ગુણ ગાઇએ.
છણુકાઇ ઘડીક રીસાઇએ,
રીસાઇએ, માન ખાઇએ તોએ ઝાઝાં ન માને તણાઇએ-સા.
ઉંડું કહીએ. આડા રહીએ, આઘા જઇએ, મોઘાં થઇએ,
હોંબા હોં રીતમાં રહી રીસાઇએ—સાહેલી.
રહીએ પલ સખી રીસમાં, ઝાઝું ન કરીએ જોર,
વાત વચકતી જાણતાં, ખેંચી લઇએ દોર-સાહેલી.
મોહન મનાવી લઇએ,
તાળી લઇએ, વળી દઇએ, હસી હસીને ખશી જઇએ-સા,
આવો રસીઆ, મન વસીઆ, કેવા ધસીઆ, ઠીક ઠસીઆ.
હોંબા હોં-રીતમાં-સાહેલી.

(રામ વિગોગ)

૧૨૯

નથી જગતમાં સાથ સંબંધી વિના ત્રીભુવન નાથ,
શું ફોકટ ફાંફાં મારે મુરખડાં, ભરે આભથી બાથ.
કમળ પત્રપર જળ બિંદુને સુકાતાં શી વાર,
શ્રાવણની જળ ભરી વાદળીઓ વીખરાતાં શી વાર.
જીવતર સમજવું તેવું આખર ન લેવું દેવું,
જીવ જવું છે ખાલી હાથ, અંતમાં પાપ પુણ્ય સંગાથ.
પંથી જીવ પામી ગયો, નર ભવ નગર બજાર.
સોદાગર સમજી જાઇ, કરો પુણ્ય વેપાર,
જીવ જવું છે ખાલી હાથ, અંતરમાં પાપ પુણ્ય સંગાથ.

(ઉમા દેવડી)

૧૩૦

સે ગુડ બાઇ એન્ડ ગુડ ઇવનીંગ.
નોટ જય કૃષ્ણ જય ગોવીંદ,
હાઉ મચ સ્વીટ ગુડ મોરનીંગ કેમ.
વૅાટ જય જય જય રાસકલ ડેમ,
ઇંડીયન ઓલ આર મેનરલેસ.
બાબા આવો બચ્ચા બેસ,
શેકહેન્ડ ઓહ ઇઝ મેનરકોઇન.
યુ હેવ શેઇમ એન્ડ શેઇમ અગેઇન.

(બારીસ્ટર)

૧૩૧

ગણે જુદાઇ પ્રાણ, બની શીદ અણજાણ.
મળી આનંદ લ્હાણ, ચાલ ચમન ઉડાવ,
તું છે છબીલી નાર, હું રંગીલો ભરથાર.

બન્યું જોડું નીરધાર, મણી કુંદન જડાવ.
ઢાંક માથાની વેણુ, કાળી નાગતણી ફેણુ,
પ્યારી અણીઆળા નેણુ, જરા ધીમે નચાવ.
વાગ્યો કલેજે કારી ઘાવ દુખ દેણુ ભારી,
જરા થા દયાળુ પ્યારી, મને મરતાં બચાવ.
જોયું જ્યારથી આ મુખ, કામ આપે બહુ દુખ,
ગયો ચોરી મારૂં સુખ, પ્રીયે પાછું અપાવ,
હું છું દાસ નીરાધાર, તું છે મારી સરદાર.
આવ ધસી ધરી પ્યાર, પ્રાણુ ગળે લગાવ,

(રાજબીજ)

૧૩૨

નયન મીલાવી લે એ છબીલી નયન મીલાવી લે.
ચટપટ ચીતમાં લાગી ચતુરા ચુંબન કરવા દે,
મોતનમાલા જરયન સાડી જે જોઇએ તે લે—રસીલી,
લગની લલના લાગી રહી તુજ ચેહરા જોવાદે.
નાજુકવેલી કોમળ ખીલેલી કળી ચુંટવા દે–છબીલી-કળી,
મદન અગન અંતરમાં લાગી જલદી બુઝાવી દે–છબીલી.
આલીંગન આપી અલબેલી ભેટ પ્રેમની લે છબીલી,
અધરામ્રત રસપાન કરાવી મધુર વચન મુખ કહે-રસીલી.

(પવિત્ર લક્ષ્મી)

૧૩૩

દશા આ શી થઇ મારી કરમની છે ગતી ન્યારી—દશા.
રમતાં રાજ મેહલમાં વસતાં સુખ મોઝાર,
સેવામાં હાજર હતાં દાસી દાસ હજાર,

ભોગવી આજ લાચારી પડયો વનમાં હું આજારી—દશા.
ફુલ સૈયા પણ જેહને કઠણ લાગતી સહેજ,
સુતી છે પથ્થર તણી ધરતી ઉપર એજ.
મહારાજાની કુમારી દુખી છે એહન મુજ પ્યારી—દશા.
તરસ્યાં ભુખ્યાંને અમે દેતાં પાણી અન્ન,
ટળવળીએ આ વન વિશે ભુખ્યા વીણ ભોજન,
પીવા મળતું નથી પાણી રહું કેમ ધીર હું ધારી—દશા.
(કનક-તારા,)

૧૩૪

કંથ વીણ હાય હું છું હેરાન જળ વીણ મીન સમાન—કંથ.
સ્વામીની સંગે બાગ બગીચે રમતી હું રાગને રંગ
સુના બાગ બગીચા નીહાલી આગ ઉઠે છે અંગ,—કંથ.
બળી લાકડાં થાય કોયલા કોયલા બળી થાય ખાખ,
પ્રેમ અગ્નીથી જે બળે તે નહીં કોયલા નહીં રાખ—કંથ.
ભાલાની ભલી વેદના કે જીવ જતાં છુટાય,
વિયોગ ભાલે હાય વિધાતાં જીવાય કે ન મરાય—કંથ.
(સતી સંયુક્તા,)

૧૩૫

માથાં કુટી શીદ મરે કરમનાં લખ્યા લેખ નવ ફરે,
તારૂં ધાર્યું કદી થશે નહીં, અભીમાન કેમ કરે.
પુરૂષ પ્રયત્ને હોય હરીની કૃપા તો કારજ સરે,
ચડતી પડતી જન્મ મરણ છે રાય રંકને ઘરે.
સદા સુખી સંતોશે રહેવું હર હર દુખડાં હરે,
લાડુ ખાવા મળે મજેના કયારે (આ) ડોસી મરે.
હાય મુવાઓ ખાઉં તમારા લાડુ તો પેટ ઠરે—કરમનાં.
(નર્મદા.)

૧૩૬

શું નટવર વસંત થેઇ થેઇ નાચી રહ્યો,
નાચી રહ્યો નચાવી રહ્યો—શું.
કોયલ મધુર મુરલી બની છેટે નટવર કાન,
વીરહઘેલી ગોપીગણું તજી નીકળી અભિમાન.
રસીઆ વિનાની બની બાળાઓ બાવરી,
વેણું વસંત ચિત વીંધી ગયો—શું.
શીતળ સુખકર પવનની લ્હેર ઘુમે ચોપાસ,
જાણું રાધા કૃષ્ણજી રાસ રમે છે ખાસ,
વિધવિધ પંખીના વેણુ ઘુઘરી ઘમકેરે.
મહીં મહીં મેનાનાં નાદ ઝાંઝર ઝમકેરે,
નવપલ્લવ વાઘોધરી, પચરંગી શીરપાઘ.
ફાગ લાગ સાધી રમે મદનરાજ મહાભાગ,
લ્હેરી લાલાથી રમે લલનાઓ લાડમાં.
પ્રીતિ ગુલાલ લાલ છાઇ ગયો—શું,

(અશ્રુમતી,)

૧૩૭

પ્હેરી ચોળી લટકાં મટકાં કરતાં આવ્યાં,
રંગે બોળી સાડી ઓઢી મન લોભાવ્યાં,
ઝાંઝરનારે ઝણુકારે, કર કંકણુના ખખડાટે.
કાજળથી નેત્ર દીપાવ્યાં—પહેરી.
હવે શરમાવો હાલા, શાને દીયરજી મારા,
બોલો—બોલોજી બોલો, બોલો.
મેં કેવાં તમારાં નખરાં તો જણુાવ્યાં-પ્હેરી,

(સૌભાગ્ય સુંદરી)

૧૩૮

કળજુગની બાજી ના દેખી થા રાજી,
મુજ દીલ ગયું દાઝી—કલ.
અંધા ધુંધી કોટવાલને કાંણો છે કાજી,
ખાઇ ગધેડો મસ્ત બને ને દુબલો છે ગાજી-કળ.
રાસ્ત કહે તે રવડે મતલબ પારકરે પાજી,
આંખ છતે અંધા થઇ કહેશે જુઠાને હાજી-કળ.
(ભોલી ગુલ.)

૧૩૯

જગમાં ગુમાવ્યો જન્મ જેણે પ્રીત નહીં કરી.
સુખની સુગંધી છે ભરી, આ ફુલમાં ખરી—જ.
આરે જગતનાં બાગમાં સુંદર એકજ ફુલ,
પમરે છે તે સ્વર્ગમાં છે પાતાળે મુળ.
કરમાય છે તે નહીં કદી, નહીં જાય છે મરી-જ,
અતિ મેઘે સડસે નહીં, જળ વીણુ નહીં કરમાય.
લાખો જુગો તો વહી ગયા પણુ તે રહ્યું ઠરી-જ.
(ભોલી ગુલ)

૧૪૦

પાણી ભરવા હું ગઇતીરે સાહેલીની સંગે,
આડા આવીને ઉભારે, કુંવરજી નવરંગે.
જળ ભરવા સરવે ગયાં, એ વાડી મોઝાર
થઈ ઉભા દરવાન તે, બંને રાજકુમાર
રોકી રાખી સાસુજીરે, અમો સૌ પનિહારી
નામ પુછીને મ્હારૂંરે, કીધા ઠઠ્ઠા ભારી,

શરમાઇ ઉભા રહ્યાં, શું અમ અબળા જોર. ।
વિનવણી કાંઇ સુણી નહીં, દેખાડી નીજ તોર,
હઠથી અમે હાર્યાંરે આખરે એક સાહેલી.
નામ દીધુંજ મ્હારૂંરે, ત્યારે દીધાં મેલી.

(માનસીંહ અભયસીંહ.)

૧૪૧

પુનમ ચાંદની ખીલી પુરી અહીંરે શોભે રજની સુંદર શી આજ.
હેતે રમીએ સંગાથે સૈયર આપણેરે—
સૈયર કંકણો સોનાના કરે ધર્યાંરે, માંહે જડીયાં છે નીલમ મણી નંગ—હેતે.

મળીઆ આજે આપણે ધરી સોળ શણગાર,
કર કંકણ ચુડી ચમક, ચંદ્ર તેજ એક તાર.

હીરા રત્ન જડીત ઉર હાર છેરે, મોતી ગુચ્છ ઝલકે છે બાજુબંધ—હેતે.

અંબોડા ફુલે જડયાં, સર સેંથે હીંગુલ.
કીધાં કુમ કુમ ચાંદલા, મુકતા માલા ઉર,

આરસ પારસ મણી જડેલો ચોક છેરે, તેમાં રમતાં વસતાં નણદલ વીર—હેતે.

પેર્યાં ઝાંઝર પ્રીતથી ઝણુણુ કરે ઝણકાર,
ફરે સૈયર ફુદડી, આ રજની મોઝાર.

સખી વેલીઓ ફુલી વિધવિધ ભાતનીરે, તેતો આપે છે શી સુગંધ—હેતે.

કથા શિયલની સાંભરી, પ્રિતમ ઉપર પ્રેમ,
વધ્યો સુખી વિરહ થઇ, મળી ત્વરાથી કેમ—પુનમ.

(ત્રી વિક્રમ.)

૧૪૨

હું સોનારણુ મધમાતી થઇ ભગતાણી પંકાતી,
રહુંછું છેટે છણુકાતી ભલભલાને પાણી પાતી.
નજર થકી હું નગર નચાવું, વચનથી વશમાં લાવું,
ભગત પણાંનાં પરદા પાછળ શા માટે શરમાઉં-હું,
કયા દેવનાં દર્શન કેરૂં બહાનું કહો બાઇ કેવું.
ફરવું ફરવું મોજ મઝામાં, કથન કોઇનું રહેવું-હું,

૧૪૩

બન્યા કેમ બુદ્ધીહીણુ બાવા, દુનીયા ધુતીને ખાવા.
આડંબર બહુ અતીશે રાખે, ભોળા ભરમાવા,
કર્મ ધર્મની વાત ન જાણે આવ્યા અભડાવા-બન્યા.
જોબનવંતી જળ ભરશે ત્યાં જાશે ઝટ નાવા,
ભોળી બાઇ જો આવી નમે તો લાગે ચીત ચાહવા-બન્યા.
રાંડીરાંડનાં ઘરમાં ગોવિંદ ગુણ જાશે ગાવા,
બરફી પેંડા માલ મીઠાઇ, જોશે ખુબ ખાવા-બન્યા.
તંતર મંતર જંતર ભણશે કામાવસ્થામાં.
રાંડો બે રાખે મંદીરમાં કઠીયા કમાવા—બન્યા.
પુર્વે તણા સંત હતા તે તેના દીએ દાવા,
મસ્તાન કળી કાળ વિશે છે આવા ને આવા-બન્યા.

૧૪૪

હું તો સોનારણુ સેહેલાણી ભલ ભલાનું કરતી પાણી,
મારૂં નામ ગુલાબ ગુણખાની મને આખા જગતે જાણી.
જો ધરાક ઘરમાં પેશે તો આ ગુલાબ સામે બેસે,
સ્વામી મારો સોનું લઇ મુકે અગ્નીમાં ગળવા.

ગુલાબ બનાવે પાનની પટી ઘરાકને તો છળવા—હુંતો.
ચરણ જરા મુકી ઉઘાડો મીઠી માંડું વાત.
નજર હરૂં કે ઘણી માહેરો ઘડે ઘરાકનો ઘાટ—હુંતો,
નેન તણો મારી અણુસારો મીઠો પ્રેમ બતાવું,
ઘરાકને ગુલતાન કરી ધન હરવાને ફોસલાવું—હુંતો.
(મદન ચંદ્રીકા)

૧૪૫

દીલ મારૂં માને નહીં. મનડું ઠરે નહીં ત્યારે કરૂં શું તાતજી !
મેં જોયું ફરી ફરી જોડી મળે નહીં, કોને વરૂં હું તાતજી.
નેણે પ્રીતી ઝળકી હતી, અહીં આવતાંજ સમાઇ ગઇ, ?
ઉરમી અંતર ઉછળી હતી, નૃપ દેખતાંજ દબાઇ ગઇ.
હીરલો અમુલ્ય ખરીદવા, ઉમંગ ભર આવી અહીં.
પણ અંતરે અંકુર ન ફુટયા પ્રીતી પ્રકટાવી નહીં.
છતી આંખે દીવો લઇને પડી કુવામાં હું ડુબી મરૂં શું તાતજી!
(કામ લતા)

૧૪૬

ખિલિ ફુલકલિ આ ખરિ જાય, પ્રિતમ પ્રેમિલો જતાં,
તન વેલડી તફડી તવાય, નીર નાવિલો ન જ્યાં.
ઉર સરસી ચાંપી પ્રિયા, કોટી કોટી કરનાર,
તરછોડી પ્રિય, અંગના (શીદ) મારો વિરહ કટાર,
પ્રિયપ્રિય કરતી અબળાય, ઝુરાએ હાય, પ્રિતમ પ્રેમિલો જતાં.
ચશ્મ તણા તારા થઇ, લગની લગાડી જ્યાંય,
વિરહ શરે શિદ વીંધીને કરો રૂધિર સર કયાંય,
પિયુ પિયુ જપંતી રસનાય, સુકાયે હાય પ્રિય પ્રેમિલો જતાં.
(પાંડવ વિજય.)

૧૪૭

બહુ મઝા ઉડાવું ઇશ્કમાં બસ ચશ્માં પહેરી આંખે !
વાહવા વાજી વાવા !
ઝબ્ભા ચોળી વળી પોલકું શીવડાવું તુજ કાજે !
સાડી સુંદર અંબર નંબર કમ્મર પર બસ રાજે !
ઈરિટાકીન બુટ છતરી હાથે ગજરૂં સુંદિર માથે !
હાથે કંગન કોટે મોતન માળા નથની નાકે !
છમ છમ કરતી ચાલે જ્યારે ધરતી ધમ ધમ ગાજે !
ફેટીન બે ઘોડાની લેશું બેશું, તારી સાથે !
બંગલે જાશું ખાશું પીશું ગાશું આપણુ સાથે !
લટકો મટકો જરી તું કરીને મુજને જો તું બાઝે !
(આ) બુઢો વાર પંપાળીને જરીક મન તો રાચે !
આહાહા, આહાહા, ! ! !
(કરણુ ઘેલો.)

૧૪૮

સખી સામળીઆ, ચીત હરી હરીએ વળીઆ—સખી,
મોહન મુરત, સુંદર સુરત. જાદુગરી ભરી ભુલાદે ભાન.
સોનાનાં સુરજ આજ ઉગ્યા સખી, દુધડાં સાકરમાં ભળીઆં-
સુંદર મુરતિ શામળા, પુજું ધારી પ્રેમ [સખી·
જાળવજો શ્રી જગપતિ, સત પતીવ્રતનો નેમ
પામી હું પ્રેમ રતન, બની હું મગન
અહા ! અલી પ્રેમની પંખીણી ! મોહન મન ગમતા
મળીઆ—સખી.
(રમા દેવી.)

મુતફરરેકાત ગાયન.

ભાગ ૪ થો.

ઠુમરી-૧૪૯.

પાક નામે મોહંમદ મુસતફા મુને પ્યારો લાગોજી,
મોહંમદ પ્યારો લાગોજી મોહંમદ વાલો લાગોજી,
પુસ્તપર મોહરે નુબુવ્વત ચમકે માથેપે કુતુબ તારા.
પલમેં નબી મેઅરાજ સીધારે હુરોંને તનમન વારા,
મોહંમદ પ્યારો લાગોજી,
લવલાક લમાકા છત્ર બીરાજે ગલે હમાયેલ કુરઆન,
શોર મચાયો અલમ નશરાકો સુરત રબકી શાન.
મોહંમદ પ્યારો લાગોજી.
લાઇલાહકે બાજે નકકારે, ઇલ લલ્લાહકે સાજ,
દમમે બુરાકપે સવાર હોકે, પહોંચગયે મેઅરાજ,
વહદાનીયતકી પીચકારીમેં હાં નુરકા ભરકે રંગ,
મોહંમદ પ્યારો લાગોજી.
અલ્લાહ વ મોહમંદ ખેલન લાગે દોનો હુયે યકરંગ,
મોહંમદ પ્યારો લાગોજી.
ધુમ મચાવે હુરો મલાયેક દેખ નબીકી શાન,
સલ્લે અલ્લા કેહ કેહકે પુકારે શાદ હુયે ઉસ આન,
મોહંમદ પ્યારો લાગોજી.

કહેરવા દાદરા. ૧૫૦

આઓ આઓ નગરીઆ હમારી રે,
ખાજા લેશો ખબરીયા હમારીરે—આઓ આઓ—
મોતી પીરોયે બેઠેહો તુમ બાલબાલમેં,
ઝુલ્ફેં બના બનાકે ફંસાતે હો જાલમેં.
હોગી કેસે ગુજરીયા હમારી રે—આઓ આઓ.
મુઝ બાવફાકો ભુલગયે કીસ ખ્યાલમેં,
શાયદ ફંસેહો કીસી ગેસુકી જાલમેં.
જાત બીતી ઉમરીયા હમારી રે—આઓ આઓ.
પેહલે તો દીલકો દેદીયા બેઆજમાયે દીલ,
ફીર દીલકી દીલમેં કેહતાહું અફસોસ હાયે દીલ.
પડગઇ સુની સેજરીયા હમારી રે—આઓ આઓ,
સાકીને રંગ દીયા મુઝે રંગે શરાબમેં,
જલવા ખુદાકા નઝર આયા શરાબમેં,
રંગદી રંગદી ચુંદરીયા હમારી રે—આઓ આઓ.
ખાજાકા નામ સુનકે મેં આયાહું દુરસે.
કીશતીકો મેરી ભરદો મોહંમદકે નુરસે,
ભરદો ભરદો ગાગરીયા હમારી રે—આઓ આઓ.
સો કરવટેં બદલતાહું પડતી નહીં હે કલ,
કીસ ગુલકા હે ખ્યાલ મુઝે હાયે આજ કલ,
કીસસે લડગઇ નજરીયા હમારી રે—આઓ આઓ.

દાદરા-૧૫૧.

મજ્ન દેતેહું ક્યા ખાજા તેરે બાલ ઘુંઘરવાલે—
મેં જાનેકી કરતાહું આસ, ખાજા ક્યું નહીં બુલાતે પાસ,
તેરે તરફસે ખાજા મેરે દીલમેં પડગએ લાલે—મજા.
મેં જાઉંગા અય યાર, મેરે ખાજાકે દરબાર,
હમ ફીરીંગે દોનોં યાર, દોનોં હાથ ગલેમેં ડાલે-મજા.
યાકુબ ચલો તુમ યાર, અપને ખાજાકે દરબાર,
એહી મેરે અરમાન જબ નીકલે દીલસે નાલે-મજા.

ઠુમરી-૧૫૨.

ન તોડોરે સરકારી નીંબવા ન તોડોરે,
છોટે છોટે નીંબવા અજબ રસીલે,
તોડન નજાને અનાડી, નીંબવા ન તોડોરે—
સોનેકી થાલીમેં ભોજન પીરોસે,
ખાને નજાને અનાડી, નીંબવા ન તોડોરે—
સોનેકા ઘડવા ગંગા જલ પાની,
પીને નજાને અનાડી, નીંબવા ન તોડોરે—
પાન પચાસકે બીડે બનાયે.
ખાને નજાને અનાડી, નીંબવા ન તોડોરે—
ચુન ચુન કલીઆં સેજ બીછાઇ,
સોને નજાને અનાડી, નીંબવા ન તોડોરે—

કહેરવા-૧૫૩.

દરેજાનાપે જાના નહીં મીલતા, કહીં ઉસકા ઠીકાના નહીં મીલતા.
છતીયાં લગાતે લેતે બલૈયાં, મેરી આંખોંકા તારા નહીં મીલતા,
મકકાભી ઢુંઢા મદીનાભી ઢુંઢા, કહીં હમકો અકેલા નહીં મીલતા,
લોગ કહે દીવાના દીવાના, કહીં હમકો અકેલા નહીં મીલતા,
મથરાબન ઢુંઢી બીંદરાબન ઢુંઢી કહીં પાસ બુલાના નહીં મીલતા,
જમનાકે કીનારે અકેલી મેં ડોલું કહીં પાસ બુલાના નહીં મીલતા,

ભેરવી-૧૫૪.

બાંકી રંગીલી છબીલી માલનીયા, દેખીહે હમને નીરાલી યાર.
બેલાભી બેચે ચંબેલીભી બેચે, બેચે જોબનવાકી ડાલી યાર.
ગોરે ગોરે હાથોંમેં કંગન કાનોમેં ફુલે ફુલોંકી બાલી યાર.
નયનોંમેં સેનોંમેં જાદુ હે કુદરત હોટોંપે પાનોકી લાલી યાર,
ઝુમ ઝુમ જાતી જોબનવાકી માતી, છુમ છુમ દેતીહે ગાલી યાર,

ગાયન-૧૫૫.

નેનાં લગાએ કહાં જાઓગે ખલાસી મીયાં—નેનાં લગાએ.
કપતાન ખાવે મુરગી, સરંગ ખાવે બકરા-
હમ ગરીબ ખલાસી કહીં ઓઝડી
કહીં ફેફસા કહીં તીલ્લીરે—નેનાં લગાએ.
કપતાન પીવે યકસા સરંગ પીવે બરાંડી,

હમ ગરીબ ખલાસી કહીં તાડી,
કહીં બેવડા કહીં રાસીરે—તેનાં લગાએ.

કપતાન ખાવે કટલેસ સરંગ ખાવે બયદે,
હમ ગરીબ ખલાસી કહીં ખીચડી.

કહીં રોટી કહીં ચટની રે-તેનાં લગાએ,
કપતાન ફીરે ઘોડે, સરંગ ફીરે ગાડી.
હમ ગરીબ ખલાસી કહીં ચલતે.
કહીં ગીરતે કહીં પડતે રે—તેનાં લગાએ.

કપતાન સોવે કેબીન સરંગ સોવે ફાલકા,
હમ ગરીબ ખલાસી કહીં તુતક.
કહીં મોરા કહીં ફાલકારે—તેનાં લગાએ.

ભેરવી-૧૫૬

ઓ બીરજ બસીયા બારેકે રસીયા રોકો ન મોરી ડગરીયારે,
માઇ બાપકી બડી દુલહારી હાથ ન છુઓ રસીયારે.
જબસે પડી મેં સુરાહાક પાસે દોઇ ભરાવે ગગરીયારે,
તેલ લગાયે ફુલેલ લગાયે તાપર મસાલેકી ટોપીયારે.
કાલી કાલી ઝુલફનપે જીયા લલચાયે તક તક મારે નજ
રીયારે—બારે.

ઠુમરી-૧૫૭

ઘર જાનેદે છાંડ મોરી બૈયાં.
આહા કરત તોરે પૈયાં પડત હું—ઘર,

નગર ડગરકે લોગવા સુનત હેં,
ચરચા કરત બીજ નારીયાં-ઘર.
જાઓરી જાઓ નહીં તો દેઉંગી ગારીયાં,
મોહનસે દીખ રહયાં—ઘર.

ઠુમરી-૧૫૮

આન પડી દરબારે ખાજા, તોરે નગરમેં તોરે શેહેરમેં—આન.
ઉંચાસા કોટ બીલન દરવાજા, નૌબત બાજે બહાર ખાજા—આન.
ખાજાકે દરપે સીસ નવાઉં, તુમહો ગરીબ નવાજ ખાજા—આન.
સીડી સીડીપે માલન બેઠી. દેતહે ફુલનકા હાર ખાજા—આન.

કહેરવા-૧૫૯

અપને ખાજાકી જોગન બની, જોગન બની બેરાગન બની—મેંતો.
છુટા પસીના નુરકા રે બોયા ચંબેલી ફુલ,
સબ સખીયન મીલ સેહરા ગુંથે પેહને નબી રસુલ-મેંતો.
પત્તા ટુટા ડાલસેં રે લે ગઇ પવન ઉડાય,
અબકે બીછડે કબ મીલેંગે દુર પડેંગે જાય—મેંતો.
ડોલા અંદર સજ રહાહે બહાર ખડીહે બરાત,
ચારોં પાયે ઉઠ ચલે તો કોઇ ન આયા સાથ—મેંતો.
સોના લેને પીયુ ગયેરે સુના કર ગયે દેશ,
સોના લીયે પીયુ નહીં આયે ભગવા દેગયે ભેસ—મેંતો.

ગાયન-૧૬૦.

બીબીજાન સુનીયે જરી ધુન યે મોરી—
સુનીયે કુછ બાત મેરી, રંગ ભરી ખોટી ખરી.
દુનીયાકી બાજારકા હે નયા બેપાર,
શાહુકાર ચોર બને ચોર શાહુકાર—બીબીજાન.
જંગ નકુનમ તંગ નકુનમ કુનમ ઇં કમાલ,
નજરે ગયેર બચાકે મુફ્ત હઝમ માલ—બીબીજાન.
ઇકડે તીકડેચી બોલીત હોતી મોટી આસ,
સીખુન ઇંગલીશ ટોકીંગ ધરચા કેલા સત્યાનાસ-બીબીજાન.
લોભીઓ જો લોભ છોડી પ્રભુથી ડરશે,
તો ધુતારા દુનીયામાં બધા ભુખ્યા મરશે--બીબીજાન.
કાલા ગટર ઇઅને મટર ફ્રએલે મુત્તહર,
લાજા લંગોટી વ કુજા મસ્ત કલંદર—બીબીજાન.

ઠુમરી.-૧૬૧

નાવમેં નદીયાં ડુબી જાય, ભલારે તુમ દેખોરે લોગો—નાવમેં.
ઘડા ન ડુબે ઘડી ન ડુબે હાથી મલ મલ નહાયે,
કોઠે કોઠે પાણી ચડહા તો ચીડીયાં પ્યાસી જાય--નાવમેં.
એક અચંબા મેંને દેખા મછલી ચાબે પાન,
કવવા બજાવે ઢોલકી તો મેંડક ઉડાવે તાન—નાવમેં.
એક અચંબા હમને દેખા કુયેમેં લગ રહી આગ,
કીચર પાની જલ ગયા તો મછલી રેહગઇ પાક--નાવમેં.

ભજન.-૧૬૨

ભુલ ગઇ મેં રામ ડગરીયા,
આન ફંસી પ્રભુ કોન નગરીયા.
ચતુર ચતુર સબ સૌદા લેગયે,
તુમ કા લૈહો અબ ઉઠગઇ બજરીયા.
અન મેહલનપર કયા ભુલે હો.
યાદ કરો અંધેરી કોઠડીયા.
કાઝી પીયા ઘર જબ તુમ જૈહો,
મોંહપર ઓઢ સુફેદ ચદરીયા.

સેહરા.-૧૬૩

અય શાહે હુસ્ન હે સરપર તેરે જેબા સેહરા,
લુત્ફ દીખલાતા હે દસ્તારપે કયા કયા સેહરા.
કાફસે આકે હુઇ ઉસપે તસદદુક પરીયાં,
જીસઘડી ગયરતે બલકેસને બાંધા સેહરા.
ધુમ કૌનેનમેં હે તેરા દુલ્હા બનનેકી.
ખુલ્દસે ગુંધકે હુરોંને ભીજાયા સેહરા.
હોગયા સેહરેપે સુરજકી કીરનકા ધોકા,
રૂયે રોશનપે જો ઉસ મેહરકે દેખા સેહરા.
આસમાંસે દુરે અંજુમકા બનાકર સેહરા,
કીશતીયે માહે દીલ અફરોજમેં લાયા સેહરા.
સદપે મોતી હે નહીં ઉસમેં લગાયે હેં હીરા,
લાલો યાકુત વ જમરરૂદસે હે ગુંધા સેહરા.

ભજન તાલ લાવણી. ૧૬૪

કાનુડો ન જાણે મારી પ્રીત, બાઇ અમે બાળ કુંવારાંરે—કાનુડો.
જળરે જમુનાનાં તીરે હું તો ભરવાને ગઇતીરે,
કાનુડે ઉડાડયાં આછાં નીર ઉડયાં—ફરરરરરરે—કાનુડો.
જમુનાને કાંઠે વાલે રાસ રચ્યો છે,
સોલસે ગોપીમાં ઝાલ્યાં ચીર ફાટયાં—ચરરરરરરે—કાનુડો.
હું તો વરણુંગી કાના તમારારે નામનીરે,
કાનુંડે તાણીને માર્યાં તીર વાગ્યાં,—અરરરરરરે—કાનુડો.
બાઇ મીરાં કહે છે પ્રભુ ગીરધરનાં ગુણ વહાલા,
કાનુડે બાલીને કીધાં ખાખ ઉડી—ફરરરરરરે—કાનુડો.

ગરબી-૧૬૫.

તમે કાના નથી મારા કામનારે, તમને ચસકા લાગ્યાછે હરામનારે.
જઇને દાસીના દાસ થયા પતખોઇ, તમો કરો તેવાં કામ નવ કરે કોઇ.
તમે સારી વધારી છે નામનારે—તમે.
કોઇની ફોડો માટલી મહીનીરે, કોઇની હાંડી વટાલો દહીંનીરે
તારા ગોઠીઆ છે છોકરા હજામનારે—તમે.
તમે ફરી ફરી થઇ ગયા છો હરજાઇ, હવે આ કુબજાતણી ગાળો ખાઇ.
હવે એક રહયા નથી કામનારે—તમે.

ઠુમરી-૧૬૬.

મોહન રસીયા આયે બગીચોંમે,
ખીલ રહી સબ કલી કલી—મોહન.
એક કલી હર નામ જપત હે,
દુજી પુકારે અલી અલી—મોહન.
ગોકુલ ઢુંડી બીંદરાબન ઢુંડી,
ઢુંડ ફીરી સબ ગલી ગલી—મોહન.
ઘુંઘરવામેં બાલ પીયા તોરે,
મોહંમદ પીયા તોરે સંગ ચલી—મોહન.

માઢ, તાલ દાદરો. ૧૬૭

બાદીલા એગી આયોરે મોરો જોબન બીતો જાય,
પ્રીતમકો પતીઆં લીખું ઉપર લીખું દો સલામ.
જીસ દીનસે તુમ બીછડ ગયે મોરી પ્યારી નીંદ હરામ-બા.
સજન ગયે પરદેસવા સુની પડી મોરી સેજ,
મનકી મનમેં રેહગઇ આસ રહી નહીં સેજ—બા.
સજન એસા કીજીયેરે ઢાલ સરીખા હોય,
સુખમેંતો પીછા ફીરેરે દુખમેં આગુ હોય.
સજન એસા કીજીયેરે જેસા સીરકા બાલ,
કટે કટાયે ફીર કટેરે તોએ ન છોડે ખાલ—બા.
સજન સજન મેં જપુરી સજનકે મન ઓર,
પ્રીતમ છોડી પર રીઝવેરે એક મીત્ર દો ઠોરરે—બા.

ચુરન-૧૬૮.

મેં દેહલીસે હું આયા અચ્છે અચ્છે ચુરન લાયા,
જીસને એક જરાસી ખાયા, ઉસને બેહદ લજજત પાયા.
જીસને ચુરન તેરી ખાયા, ઉસને લજજત કુછ ન પાયા,
બલકે આખીરકો પચતાયા, ગેહ તુ કયસી ચુરન લાયા.
જો કોઇ મેરી ચુરન ખાવે, ઉસકી બીમારી સબ જાવે,
મીસલે રૂસ્તમ વોહ કેહલાવે, કુશતી દેવોંકી લડાવે.
તેરી ચુરન જો કોઇ ખાવે, ઉસકો બદહજમી હોજાવે,
ગરદન ઉસકી મોત દબાવે, સીધા સુનાપુરમેં જાવે.
ચુરન મેરી જાલીનુસ જીસકો ખાવે તુરકી રૂસ,
ચેહરા રોશન જું ફાનુસ, જાવે બીમારી કાબુસ.
ચુરન વાલા હે મનહુસ, ઉસકા ભાઇ હે કંજુસ,
બાવા બીલકુલ મખ્ખીચુસ. ડાલા ચુરનમેં હે ઘુસ.
મેં હું ચુરનકા બેપારી, ફીરકર આયા દુનીયા સારી,
તુ હે આજારી બાજારી, તુજકો ગધેકી અસવારી.
દેખો ચુરનકા બેપારી, ઉસકો લકવેકી બીમારી,
બાવા દેહલીકા પનસારી, અમ્માં મીરઠકી ભઠીયારી.
જાજા યાંસે ઓ કંગાલ, જાકર કાલે તીતર પાલ,
બાવા વેચે આટા દાલ, ભાઇ મુરગીકા દલ્લાલ.
શેખી મતકર ઓ મુરદાર, મેરે આગે બદ કીરદાર,
ટેંટેં મતકર નાહીનજાર, તુ હે મોચી યા ચમાર.
ટરટર મતકર ઓ ચંડાલ, ભડવે તેરી કયા મજાલ,
કરદું જુતોંસે મોંહ લાલ સરકે ઝડ જાઇંગે બાલ.
ફીરકર આયા હીંદુસ્તાન; મેરી દેહલીમેં દુકાન,

ચુરનવાલા બેઇમાન, ઉસકા બાઇ હે શયતાન.
બાવા બેચે કથ્થા પાન, બેટે ઉનકે બાંકે ખાન,
છુહારે લો બાઇ, યે મલાઇમેં મીલાઇ હે, દવાઇકી દવાઇ હે,
મીઠાઇકી મીઠાઇ હે.
સીરકેમેં ભીગાઇ હે, રાઇમેં બસાઇ હે, દવાઇકી દવાઇ હે,
મીઠાઇકી મીઠાઇ હે.
ધનીયેકી દાલ હે, છીલી હુઇ ખાલ હે, મજેદાર માલ હે,
ખાનેવાલા લાલ હે.
ખુબ ભુન ભાનકર, ઉખલીમેં ખાનકર, છલનીમેં છાનકર,
બનાઇ યે દાલ હે.
છપ્પન મસાલેદાર, લઝ્ઝત હે બેશુમાર, બાવન ગંગોકી યાર,
પોસ્તે અનાર હે.
બાદીકો મારદે સરદીકો ટારદે ગરમીકો ઠારદે એસી બહાર હે.

ઠુમરી-૧૬૯.

ઝોલી મોરી ભર દેના ઓ દાતા ચસરબવાલે,
આલમકે સરતાજ હો તુમ રાજનકે મહારાજ.
આન પડી હું દેવડીપર તોરે હાથમેં હે મોરી લાજ—ઓ દાતા.
ધન માયા કછુ કામ ન આવે આવે કરની કામ,
એસી કરની કર ચલો જો પીછે બાજે નામ—ઓ દાતા.
કેસા હે રંગ હમારા કેસા હે ગુન ગીયાન,
જાન તનમેં કછુબી પ્યારે કેસી હે તોરી શાન—ઓ દાતા.
કીસકી કાયા કીસકી માયા ઝુટા સબ સંસાર,
નામ નબીકા જપો નીઝામી બેડા હોવે પાર—ઓ દાતા.

ઠુમરી. ૧૭૦

શેહર મદીનાકો સાંવરીયા મને પ્યારો લાગેજી,
હાઇ હલીમાકે ગોદ ખીલાયે આમીનાબીકે લાલ.
પગ ધરત હેં અરશકે ઉપર ઠુમુક વાકી ચાલ,
લમ યખલોકોકી કાંધે કંવરીયા જગકે તારનહાર—પ્યારો.
લા ઇલાકી બાંસરીયા ઓર ઇલલલ્લાકી રાગ,
નામે નબીકી જબ ધુન લાગી નીકસી દુઇકી નાગ.
વહદતકી સર ઉપર પધીયા જગકે તારનહાર—પ્યારો.
નેનમેં માઝાગકા કજરા વર ફાઅનાકા તાજ,
સારે મલાયેક બને બરાતી નબી ચલે મેઅરાજ.
પ્રેમકી કાંધે ડાલે કંવરીયા જગકે તારનહાર—પ્યારો.
ઇન્ના આતયનાકા હાથમેં સાગેર રહમતકા ગલેહાર,
જામ તહુરા ભરભર દેવેં કૌસરકે મુખતાર,
અબતો મોરી લીજો ખબરીયા જગકે તારનહાર—પ્યારો.
કેસે ધરૂં પગ પ્રેમ નગરમેં ચોરન ઘેરે બાટ,
નાવ પુરાની ખેવત નાહીં અવઘટ પાયો ઘાટ,
પાર લગાદો મોરી નાવરીયા જગકે તારનહાર—પ્યારો.
મેં હું અચપલ નાર સખીરી દુર પીયાકો દેસ,
ચલતો ચલતો પૈયાં પરાની ભુરે હોગયે કેસ.
મેલી હોગઇ સગરી ચુંદરીયા જગકે તારનહાર—પ્યારો.
ગગરી ભારી ઓર મેં નીરબલ નીર બહોતહી દુર,
પાઉં ડગતહે જી ધરકત હે ગરદનતો ચીકના ચુર,
કોન નીઝામી ઉતારે ગગરીયા જગકે તારનહાર—પ્યારો.

૧૭૧

સાંભળો કીર્તિ મારી કહું છું હું મોઢેથી આજ,
આ નગરીમાં હું છું સૌથી મોટેરો વૈદરાજ,
બુટ્ટી મારી સૌથી સારી ખાવામાં કહેવાય.
ખાનારો જન જલદી જલદી જમપુરીમાં જાય.
તાવની ઉપર દઉં ધતુરો આંખો ઉઠવે ડામ,
કબજીઆને અફીણુ ગોળી એવાં મારાં કામ.
પેટ છુટેથી જમાલગોટો આપું હું બહુ વાર,
કે દુખમાંથી છુટી જાતાં લાગે નહીં કંઇ વાર.
દાંત દુખેતો પ્લાસ્ટર મારૂં છાતી ઉપર સાર,
પેચોટી પર જુલાબ દઉં હું ભારીથી બે ભાર.
ગુમડા ઉપર અર્ક આપવો મરચાંનો બેભાર,
ગાંડાને હું ભાંગ આપું છું દીવસમાં દશ વાર.
ઓસડ મારૂં સઉથી સારૂં પ્રાતે જે જન ખાય,
એક દીવસમાં હુશીયાર થઇને જમપુરીમાં જાય.

૧૭૨

હજારા મેરે કાનકા મોતી, (બે વાર)
એ મોતા મેરે લાખ ટકેકા ઘર છતીયનપે સોતી—હજારા.
એ મોતીકી મેરે છાબ ભરી હે જલજમુનાપે ધોતી—હજારા.
એ મોતી મેરા કોઇ ઢુંડકે લાવે આધા જોબન ઉસે દેતી—હજારા.

અગલી બજાર મેંને મોતીબી બોયા પીછલી બજાર ખડી
રોતી—હજારા.
એ મોતીકુ મેરે બાલ પીરોયા આયને મેં જોતી—હજારા.
એ મોતી કે બદલે મોતી મંગાદે મોતી બીના નહીં સોતી—
હજારા.

૧૭૩

કંથ બીન રહી અકેલી મેરી જાન, છોડ ચલા બેઇમાન—
કંથ બીન.
પ્રીતમ બસે પહાડપે હમ જમનાકે તીર,
અબ મીલનાં કઠીન હે પાઉં પડે જંજીર—કંથ બીન.
ચંદા જો તેરી ચાંદનીરે સુતી પલંગ બીછાય,
જબ જાગું જબ એકલીરે મરૂં કટારી ખાય—કંથ બીન.
પ્રીતમ તુ મત જાનીયેોરે તુ બીછડે મુજ ચેન.
જેસી જલકી મછલીરે તલપતહું દીન રેન.—કંથ બીન.
પ્રીતમ તુ મત જાનીયેોરે તુ બીછડે મુજ ચેન,
જેસી જંગલકી લકડીરે સીલગત હું દીન રેન—કંથ બીન.
લકડી જલ કોયલા ભયારે કોયલા જલ ભઇ રાખ,
મેં પાપન એસી જલીરે ન કોયલા ભઇ ન રાખ—કંથ બીન.
જો મેં એસા જાનતીરે પ્રીત કીયે દુખ હોય,
નગર ઢંઢેરા ફેરતીરે પ્રીત ન કરીયો કોઇ—કંથ બીન.
નદી કીનારે મુરદા જલેરે મેં જાનું કુછ હોય,
ઉનકે કારન ભેખ લીયારે વોહી ન જલતા કોય—કંથ બીન.

કાગારે કાગા સબ તન ખાઇયો ચુનચુન ખાઇગો માસ.
દો નેના મત ખાઇયોરે પીયા મીલનકી આસ—કંથ બીન.
ધાગા ટુટા ફીર મીલેરે કલી ટુટી કુમલાય,
યાર છુટા નહીં મીલેરે દગેસે દીલ ગભરાય—કંથ બીન.

ભજન. ૧૭૪

કોઇ ધીમી ગાડી હાંકોરે ઓ રામ ગાડીવાલા,
કોઇ મદરે ગાડી હાંકોરે ઓ રામ ગાડીવાલા,
ગાડી તેરી રંગ બેરંગી બેલ જોડે દો ચાર,
હાંકને વાલા છેલ છબીલા બેઠનવાલા લાલરે—ઓરામ.
ગાડી અટકી રેતમેં ભાઇ મંઝીલ પડાહે દુર,
અયસા કોઇ સતગુરૂ મીલે જો પહોંચાવે હુઝુરરે—ઓરામ.
ઘોડા છુટા થાનસે ભાઇ જગમેં પડી પુકાર,
દસ દરવાજે બંધ હુવે ભાઇ નીકલ ચલા અસવારરે—ઓરામ.
જંતર હમારો જાંજર ભઇ ગયો બજાવન હાર,
જંતર બિચારો શું કરેરે ટુટ ગયો બસ તારરે—ઓરામ.
ગંગા કાંઠે ઘર બનાયા નાવમેં નીરમલ નીર,
કેહનેવાલા કેહગયા ભાઇ સાધુદાસ કબીરરે—ઓરામ.

રેલ ગાડી. ૧૭૫

શોર મચાતી ખટપટ કરતી સીટી બજાતી આતીહું,
શોકે વતનમેં અય બેતાબો અપને વતનકો જાનેવાલો.

ઇતની જલદી કયું હે તુમકો ઠેહરો ઠેહરો આતીહું—શોર.
આંધી આયે પાની બરસે આગ પડે યા ઉલે,
મુજકો કુછભી ખોફ નહીં મેં અપની ધુનમેં જાતીહું--શોર.
શેહરો જંગલ ઓર ગાઉં કસબે ઝીલ વ દરીયા ઓર વાદી.
દેખતી ભાલતી સેરેં કરતી હરદમ આતી જાતીહું—શોર.
બુરેં શકકરકી લોહા લકડી કંકર પથ્થર ઓર ગલ્લા,
હાથી ઘોડા બુરહે બચ્ચે સબકો લાદે લાતીહું—શોર.
શેરે બબર હો યા હાથી ભાગતે દેખકો સબ મુજકો,
સામને મેરે કયા કોઇ આવે દેવની મેં બનજાતી હું-શોર.
પડતી હોં જબ અબ્રકી બુંદેં કાલી ઘટા જબ છાઇ હો,
યાર મેરે કુછ લુત્ફ ન પુછો ઝુલા મેં બનજાતી હું-શોર,

ઠુમરી. ૧૭૬

જાન કીતનેકો બેચોગી બાલા જોબન,
લેકે રૂપૈયા દીખાદે જોબન--જાન.
નાલીશ કરોગે કરને ન દુંગી,
થાને કચેહરીમેં મેરા હુકમ--જાન.
યારી કરોગે કરને ન દુંગી,
ગયરોસે મીલનેકી ખાલે કસમ—જાન.
ગોરી તેરી તખતસે પુજા કરનેકો,
લેકે અશરફી દીખાદે જોબન--જાન.

કહેરવા. ૧૭૭

દેખું દેખું સુરતીયા જો પ્યારીરે,
જાઉં જાઉં મેં ખાજાકે વારીરે.
હીંદલ વલી હો આપ અતાયે રસુલ હો,
શાને હસન હુસેન હો જાને બુતુલ હો.
સીફ્ત કયુંકર બ્યાં હો તુમ્હારીરે—દેખું.
તુમ તાજદારે ચીશ્ત હો સુલતાને અવલીયા,
તુમ આશીકે રસુલ હો માઅશુકે કીબ્રીયા.
દો જહાં તુમપે હે જાં નીસારીરે—દેખું.
જામે મયે વીસાલસે સરમસ્ત કીજીયે,
ખાદીમ હું ખાદીમીકા અતા તશ્ત કીજીયે,
અય ગુલે ફાતીમા નવ બહારીરે—દેખું.
તાકત નહીં જુદાઇકી વલ્લાહ અબ જરા,
કીજે કરમ કરીબ બુલા લીજીયે શહા,
કબતક રહુંગા ઉસ દરે અકદસસે દુર દુર,
બેતાબ બેકરાર હું બુલવાઇયે હુઝુર,
ઉમ્ર ગુજરી જુદાઇમેં સારીરે--દેખું.
હો ઇંદલીબે સયરે ગુલીસ્તાંને માઅરેફ્ત,
નુરે ખુદા હો આપ ગુલે બાગે મગફેરત.
હુવા બહરે સખા તુમસે જારીરે--દેખું.
મુદ્દતસે આરજુયે વીસાલે જનાબ હે,
વલ્લાહ અય નીશાત ખ્યાલે જનાબ હે,
શાકસે મુસા કરૂં ઇંતેઝારીરે--દેખું.

ઠુમરી-૧૭૮

ગોલ ગોલ છતીયાં પ્યારી લગેં,
ગોલ ગોલ છતીયાં પ્યારી લગેં.
ગોરે ગોરે ગાલ તેરે ઘુંઘરવાલે બાલ,
તેરી બડી બડી અંખીયાં પ્યારી લગેં.
તુતો ચાબે પાન લાલ તેરે મોંહપર પડા રૂમાલ,
તેરે દાંતોંકી મીસ્સી કટારી લગે.

માંડ ઠુમરી, ૧૭૯

અજમેરકે બાસી મન મોહના, મોહે દીજો દરસ દીખાય,
મોરા તડપ તડપ જીયા જાયે, ખાજા મોહે દીજો દરસ દીખાય,
નબી અલી હસનેનકે નુરે અએન, સાનીયે ગૌસુસ સકલેન,
સગરે વલી યે પુકાર કરત હેં ઠારે તુમરે દવાર.
ખાજા ઉસમાનકે રાજકુમાર, ખાજા મોહે દીજો દરસ દીખાય,
ચંદ્ર બદન મીરગ લોચની નેનાં, માથે તીલક સર તાજ,
હીંદકે મહારાજોંકે રાજા, ખાજા ગરીબ નવાજ.
તોરી સુરતકે બલહાર, ખાજા મોહે દીજો દરસ દીખાય.
ખાજા કુતુબ ઔર ગંજે શકર, યા સાબેર નીઝામુદ્દીન,
સગરે વલીયનમેં સરદાર તુમ્હીં હો, ખાજા મોઇનુદ્દીન,
તુમતો તારોંમેં જયસે ચાંદ, ખાજા દીજો મોહે દરસ દીખાય.

આન પડાહું હરપે તુમ્હારે, છો
જો કુછ બીપતા બીતી હે આજા, ઙ પ્યારીરે,
તુમ તો કાઝી કી રખયો લાજ, ખાજા દીજો વારીરે.

મ હો,
હો.

ભેરવી-૧૮૦

ખું.

દીલ ફેરદે પરી એ હમારી હમેં,
બોસા ન દીયા દુબારા હમેં—દીલ.
મેહફીલમેં ગયરોંકી બી બુલાના,
નયનોંસે કરના ઇશારા હમેં—દીલ.
ગયરોંસે હંસના હમસે ન બોલના,
યે બાત નહીં હે ગવારા હમેં—દીલ.

તમામ શુદ.

!! મુસલ્લમાન ભાઇઓને ખુશ ખ

અમારી પાસે નીચે લખેલી કિતાબો મળશે, અને એ બીજી પણ મળશે. જેને મંગાવવાની ખાહેશ હોય, તેણે એક લખવો એટલે વી. પી. થી મોકલવામાં આવશે; સામટી લેના કીફાયત ભાવે આપશું. વધુ ખુલાસો કાગળથી થશે.

મીલાદે રસુલ ઉર્ફે બાગે રસુલ—એમાં મૌલુદ શરં રીવાયતો, અને ઉમદા કસીદા તથા ગઝલો છે. કીંમત રૂા. ૦-

તોહફતુલ બરકાત—એમાં હજને લગતો મુસાફરી હવાલ, તથા મક્કા. મદીના, તાયેફ વીગેરે જીયારતોનું બ્યા કીંમત રૂા. ૦-૪-૦.

જીકરૂશ શહાદતેન—એમાં ઇમામ હસન, તથા ઇમ હુસેનની શહાદતનું બ્યાન. અને મરસીયા, નૌહા, માતમ સલામ, રીવાયતો વીગેરે છે. કીંમત રૂા. ૦-૫-૦.

તજકેરતુલ અંબીયા—એમાં કુરઆને પાકમાં જણાં મશહુર પેગંબરો, અને હઝરતનાં અસહાબો. અને ઇમામો અ ઇસલામી કોમો અને રીવાજોનું બ્યાન છે. કીંમત રૂા. ૦-૬-૦

તોહફતુલ મુશતાક--એમાં દુઆએ ગજુંલ અર્શ દુરૂદે અકબર તથા બીજી દુઆઓ છે. કીંમત રૂા. ૦-૩-૦

મનએઉલ અહજાન—(વફાત નામું) હઝરત સલ,નું નઝમમાં સહી રીવાયતોથી લખાયેલું, કીંમત રૂા૦ ૦-૨-૦

મીરાં દાતારનો કિસ્સો—ઉનાવાનાં પીર મીરાં સૈયદ અલીનાં હાલમાં. કીંમત રૂા ૦-૧-૦

સૈયદ બનુમીયાં બીન સૈયદ અમીરમીયાં કાદરોની કું.

મુ. બીલીમોરા, જીલ્લે—સુરત.